

***Beleidsplan Wmo
Ouder-Amstel 2008-2011***

19 februari 2008



INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	1
Voorwoord	2
Samenvatting	3
1. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning	7
1.1 Achtergronden van de Wmo	7
1.2 Relevante maatschappelijke trends en ontwikkelingen	7
1.3 De visie van Ouder-Amstel op de Wmo	8
2. De prestatievelden	10
2.1 Prestatieveld 1: Sociale samenhang en leefbaarheid	11
2.2 Prestatieveld 2: Preventieve ondersteuning jeugd	14
2.3 Prestatieveld 3: Informatie, advies en cliëntondersteuning	19
2.4 Prestatieveld 4: Mantelzorg en vrijwilligers	22
2.5 Prestatieveld 5: Bevorderen deelname	26
2.6 Prestatieveld 6: Verlenen individuele voorzieningen	28
2.7 Prestatievelden 7, 8 en 9: Maatschappelijke opvang (incl. vrouwenopvang), Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en Verslaving	32
3. Communicatie en participatie	38
3.1 Inleiding	38
3.2 Doelgroepen	39
3.3 Uitgangspunten en randvoorwaarden	40
3.4 Adviesraad Wmo/Wwb	41
3.5 Financiën	41
4. Planning	42
5. Financiën	43
5.1 Financiële kader invoeringsjaar 2007	43
5.2 Financieel kader 2008 t/m 2011	44
Bijlage 1. Evaluatie welzijnsbeleid periode 2001 t/m 2007	47
Bijlage 2: Demografische ontwikkeling en sociaal-economische trends	51
De belangrijkste demografische en sociaal-economische trends	51
Demografische kerncijfers Ouder-Amstel	53
Doelgroep WMO	54

Voorwoord

Voor u ligt het beleidsplan inzake de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). Hierin is voor de komende 4 jaar aangegeven hoe de gemeente Ouder-Amstel vorm wil geven aan een gemeenschap waarin iedereen kan meedoen. Meedoen aan het leven van alledag, in sociale verbanden die het de moeite waard maken om in onze gemeente te wonen en te zijn. De gemeente verwacht van de inwoners van Ouder-Amstel verantwoordelijkheid: voor zichzelf, hun kinderen en gezin. Ook betrokkenheid bij de omgeving, bij het welzijn van anderen en bij het verenigingsleven behoort hiertoe.

Eigen verantwoordelijkheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid kennen echter grenzen. Er zijn immers omstandigheden waarin het níet lukt om zelf goed te functioneren, zelfredzaam te zijn en anderen een handje te helpen. Dan komt de gemeente in beeld. Om te ondersteunen, te faciliteren, te begeleiden wanneer dat nodig is. Om individuele en collectieve voorzieningen te realiseren. Om problemen op te lossen én te voorkomen. Kortom, om een integraal en sluitend Wmo-beleid uit te voeren.

Dit plan is het resultaat van een intensief voorbereidingstraject, waarbij vele instanties, belanghebbenden en geïnteresseerden betrokken waren. Zij hebben voortdurend en constructief meegedacht. Over mogelijke verbeteringen van het huidige welzijnsbeleid, andere accenten, nieuwe speerpunten. Deze betrokkenheid en input is van grote waarde gebleken; zowel voor de inhoud van het plan als voor de versterking van het maatschappelijke netwerk.

Het Wmo-plan van de gemeente Ouder-Amstel gaat, kortom, over samenleving in de ware betekenis van het woord: met elkaar en voor elkaar.

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Barbera Veltkamp
Wethouder zorg en welzijn

Samenvatting

Uitgangspunten Wmo

Op 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in werking getreden. Basisfilosofie van de Wmo is dat iedereen –jong en oud, gehandicapt en niet-gehandicapt, autochtoon en allochtoon- volwaardig moet kunnen meedoen aan alle aspecten van de samenleving. Burgers en hun omgeving (mantelzorgers en vrijwilligers) zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor het oplossen van problemen. Pas als mensen er zelf niet uitkomen én als ondersteuning door vrijwilligers en naasten ook geen uitkomst biedt, dient de gemeente te zorgen voor een adequate ondersteuning in de vorm van individuele verstrekkingen ('vangnetfunctie'). Door maatschappelijke ontwikkelingen zoals de vergrijzing, extramuralisatie en individualisering neemt de druk op individuele voorzieningen toe en staat de onderlinge betrokkenheid onder druk. De gemeente Ouder-Amstel wil de zelfredzaamheid van burgers bevorderen en de onderlinge betrokkenheid tussen burgers versterken.

Hoewel de Wmo staat voor een nieuwe aanpak, is het takenpakket inhoudelijk grotendeels bekend. Een groot deel van de taken die nu onder de Wmo vallen behoorde al tot de verantwoordelijkheid van de gemeente op grond van de Welzijnswet en de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg). Mantelzorgondersteuning, het Wmo-loket en de Hulp bij het huishouden zijn nieuwe taken per 1 januari 2007. In dit beleidsplan wordt het bestaande beleid getoetst aan de uitgangspunten van de Wmo. Onderdelen die goed zijn moeten worden behouden. Waar nodig zal een extra impuls gegeven worden. Het beleid van de gemeente is enerzijds gericht op het stimuleren van de verantwoordelijkheid van burgers om voor zichzelf en voor elkaar te zorgen (via collectieve voorzieningen) en anderzijds gericht op het bieden van ondersteuning aan mensen die daarop zijn aangewezen voor deelname aan de samenleving (via individuele verstrekkingen).

In de Wmo wordt van de gemeente een regierol verwacht. Als algemene lijn zal de gemeente Ouder-Amstel een stimulerende, faciliterende en coördinerende rol spelen. Waar de gemeente faciliterend is, is dit aanvullend op de inzet van de burger en organisaties. Daarnaast zal de gemeente voorwaarden scheppen om mensen met een beperking in de gelegenheid te stellen zelfstandig te leven en te participeren in de samenleving.

Prestatievelden

In de Wmo worden de gemeentelijke taken geordend in negen prestatievelden. Dit zijn gebieden van maatschappelijke ondersteuning waarop concrete prestaties van de gemeente verwacht worden en waarop burgers het gemeentebestuur kunnen aanspreken. Ten aanzien van deze prestatievelden dient de gemeente haar beleid in overleg met belanghebbende en instellingen te formuleren en dit in een vierjarig beleidsplan vast te leggen. In dit beleidsplan is per prestatieveld beschreven wat de gemeentelijke verantwoordelijkheden zijn en wat de gemeente de komende periode wil bereiken.

Prestatieveld 1: Sociale samenhang en leefbaarheid

- Leefbaarheid en sociale samenhang zijn in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de burgers zelf. Om te kunnen bepalen hoe de leefbaarheid en de sociale samenhang kan worden bevorderd zal een onderzoek worden uitgevoerd naar de leefbaarheid en de sociale samenhang in de gemeente.
- Het huidige aanbod aan vrije tijdsvoorzieningen (sport en sociaal-cultureel werk) vormt een basis voor de sociale samenhang binnen onze gemeente. De komende periode zal dit in stand gehouden worden en waar nodig gemoderniseerd (eigentijds aanbod).
- Aanvullend op het bestaande aanbod zullen initiatieven van burgers die de onderlinge betrokkenheid bevorderen, worden gestimuleerd middels het subsidiëren van activiteiten gericht op de sociale samenhang in wijken en buurten.

- Voor kwetsbare groepen is de drempel om aan het huidige aanbod mee te doen soms te hoog. Er dient daarom aandacht te zijn voor moeilijk te bereiken doelgroepen in het algemeen en migranten in het bijzonder.

Prestatieveld 2: Preventieve ondersteuning jeugd

- Het algemene doel van dit prestatieveld wordt omschreven als het op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden. De gemeente stelt hierbij als uitgangspunt dat ouders primair verantwoordelijk zijn voor de zorg voor en bescherming van hun kinderen. De gemeente wil de voorwaarden creëren om de ouders in staat te stellen hun taak als primaire opvoeder zo goed mogelijk te vervullen en een opvoed- en opgroeisituatie creëren waarbij alle kinderen, jongeren en hun ouders zo vroeg mogelijk opvoedingsondersteuning kunnen krijgen.
- Het streven van de gemeente is om zo vroeg en zo licht mogelijk hulp te bieden aan jeugdigen met opgroei-problemen en ouders met opvoedproblemen. Informatie, kortdurende advisering en lichte hulpverlening moeten beschikbaar zijn op het moment dat er problemen ontstaan of dreigen te ontstaan.
- Preventie in primaire zin wordt bereikt met goede basisvoorzieningen in de jeugdgezondheidszorg, het onderwijs en het welzijnswerk. Speerpunten in het collegeprogramma 2006-2010 in dit kader zijn: het vormgeven van jeugdparticipatie en het versterken van het jeugdwerk in Duivendrecht.
- In 2007 is een start gemaakt met jongerenparticipatie. Op basis hiervan zal een voorstel worden gedaan om de jongerenparticipatie structureel vorm te geven. Het project versterking jeugd- en jongerenwerk zal in 2008 verder gestalte krijgen om er voor te zorgen dat ook in Duivendrecht een breed en gevarieerd aanbod aan vrije tijdsvoorzieningen komt met als doel het versterken van de maatschappelijke positie van jeugdigen.
- De gemeente wil in 2009 een Centrum voor Jeugd en Gezin realiseren, waar iedereen (ouders, kinderen, jongeren en professionals) met vragen en problemen over opvoeden en opgroeien terecht kan. Belangrijke randvoorwaarden voor het functioneren van het CJG is een goede samenwerking en goede informatie-uitwisseling tussen instellingen.
- Tevens zal op alle basisscholen in onze gemeente schoolmaatschappelijk werk structureel worden ingezet als belangrijke schakel in het realiseren van een sluitende structuur rond het onderwijs en toeleiding naar geïndiceerde hulpverleningsaanbod.

Prestatieveld 3: Informatie, advies en cliëntondersteuning

- Het totale aanbod binnen de gemeente aan individuele voorzieningen, hulp, ondersteuning en welzijnsdiensten levert een belangrijke bijdrage aan het zo lang mogelijk zelfstandig wonen van mensen. Het is dan ook van belang dat burgers die daar behoefte aan hebben de weg weten te vinden naar dit aanbod. Dit betekent dat informatie en advies hierover beschikbaar moet zijn. Het geven van informatie en advies moet de burger helpen zijn probleem zelf op te lossen.
- Het Wmo-loket en de Wmo-wijzer zijn twee nieuwe verworvenheden per 1 januari 2007 waarmee de gemeente invulling geeft aan de verantwoordelijkheid die onder dit prestatieveld valt. Het Wmo-loket zal de komende periode (2008 en 2009) worden ingebed bij Coherente en in de volgende fase (2010 en 2011) verder worden verbreed.
- Met goede, tijdige en kortdurende cliëntondersteuning kan voorkomen worden dat kwetsbare burgers zwaardere, duurdere en langduriger zorg nodig hebben. Vanaf 2008 zijn gemeenten en MEE-organisaties verplicht om met elkaar afspraken te maken over de lokale invulling van cliëntondersteuning en de rol die de MEE-organisatie (in onze regio MEE Amstel en Zaan) hierbij kan spelen.

Prestatieveld 4: Mantelzorg en vrijwilligers

- Het belangrijkste doel voor de komende periode zal zijn het ondersteunen van mantelzorgers ter voorkoming van overbelasting. Het huidige aanbod van het Steunpunt Mantelzorg voorziet hierin en zal daarom de komende periode gecontinueerd worden. Daarnaast zal het gemeentelijk beleid er de komende periode op gericht zijn om de ondersteuning aan mantelzorgers dichterbij de vraag en zo veel mogelijk binnen de gemeente aan te bieden.
- In het kader van het vrijwilligersbeleid zijn in de afgelopen jaren nieuwe initiatieven voor de ondersteuning en waardering van vrijwilligers opgezet, zoals deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers (cursussen en workshops), het digitale vrijwilligerssteunpunt met de vrijwilligersvacaturebank en het feest voor de vrijwilliger. In de komende periode zullen vrijwilligers(organisaties) actiever benaderd en ondersteund worden bij het gebruik van deze instrumenten.
- Vrijwilligerswerk voor jongeren zal worden gestimuleerd om de maatschappelijke verantwoordelijkheid bij jongeren te vergroten.
- De mogelijkheden van mantelzorg, burenhulp en allerlei vrijwilligersdiensten zullen zoveel mogelijk worden gestimuleerd en ondersteund.

Prestatieveld 5: Bevorderen deelname

- Dit prestatieveld is gericht op het bevorderen van deelname aan de maatschappij van iedereen en van mensen uit kwetsbare groepen in het bijzonder. In dit kader is vooral de fysieke toegankelijkheid van de woonomgeving (levensloop bestendige wijken) en de fysieke toegankelijkheid van openbare gebouwen van belang.
- Om in beeld te brengen in hoeverre de openbare ruimten en openbare gebouwen in de gemeente hieraan voldoen zal een lokaal onderzoek uitgevoerd worden naar de toegankelijkheid van openbare gebouwen en de lokale (hoofd)infrastructuur tussen de voorzieningen. Op basis van het onderzoek kan de gemeente een meerjarenplan opzetten voor de verbetering van de toegankelijkheid.

Prestatieveld 6: Verlenen individuele voorzieningen

- De individuele verstrekkingen zijn voor mensen met een beperking een basisvoorwaarde voor maatschappelijke participatie en zelfstandig leven. De gemeente stelt zich ten doel aan alle inwoners die dat nodig hebben, voorzieningen te verstrekken die bijdragen aan zelfredzaamheid en aan deelname aan het maatschappelijk verkeer.
- Indien een burger is aangewezen op ondersteuning biedt de gemeente een verantwoordelijke voorziening aan, welke doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht zal worden verstrekt. Het uitgangspunt 'goedkoopstadequaat' zal hierbij leidend blijven, zoals dit ook ten tijde van de Wet voorziening gehandicapten (Wvg) het geval was. Tevens wordt rekening gehouden met de eigen verantwoordelijkheid van de burger, om in een oplossing voor het probleem te voorzien, alsmede met de inzet van gebruikelijke zorg en mogelijkheden binnen de actieve samenleving.

Prestatievelden 7, 8 en 9: Maatschappelijke opvang (incl. vrouwenopvang), Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en Verslaving

- Het beleid van de gemeente is gericht op het voorkomen van huiselijk geweld en het bieden van informatie over en de toegang tot het regionale hulpverleningsaanbod zoals het Advies- en steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling Amsterdam (AMK Amsterdam).
- Doel van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) is het vroegtijdig signaleren en beïnvloeden van risicofactoren én beschermende factoren met het oog op het voorkomen en verminderen van uitsluiting en dakloosheid (vangnetfunctie) en het realiseren van een aanvaardbare kwaliteit van leven voor kwetsbare mensen (herstel-functie). Op bovenlokaal niveau is de gemeente Amsterdam, als centrumgemeente, verantwoordelijk voor de opvangvoorzieningen.

- Bij verslavingsbeleid is het doel het voorkomen van verslavingsproblemen, het bieden van hulp aan verslaafden en het bestrijden van overlast door verslaving. In het kader van het toenemende alcoholgebruik onder jongeren zal de voorlichting aan jongeren en hun ouders worden geïntensiveerd. Daarnaast zal het terugdringen van alcoholgebruik in jongeren 18-25 worden gestimuleerd.

Financieel kader 2008 t/m 2011

De gemeente dient er voor te zorgen dat mensen die aanspraak maken op een individuele voorziening deze ook krijgen. Voor de individuele voorzieningen uit prestatieveld 6 - waar mensen recht op hebben op basis van een indicatie- gaat het om een 'open eind' regeling met veel financiële risico's (toename zorgvraag door vergrijzing en vervallen compensatie door het Rijk voor dure woningaanpassingen).

Daarnaast dient er een extra impuls te worden gegeven aan de algemene voorzieningen teneinde de sociale samenhang te versterken en te voorkomen dat de druk op individuele voorzieningen te hoog wordt. Hiervoor is in dit plan een samenhangend pakket aan activiteiten opgenomen. De voor de Wmo beschikbare middelen dienen voldoende te zijn om zowel de individuele verstrekkingen te kunnen waarborgen als een impuls te geven aan de algemene voorzieningen. Op basis van een schatting van de benodigde middelen voor individuele voorzieningen, het instandhouden en moderniseren van het huidige aanbod aan welzijnsvoorzieningen en het uitvoeren van een samenhangend pakket aan nieuwe activiteiten zoals beschreven in dit beleidsplan is in 2008 een totaalbedrag van € 2,4 mln. nodig.

1. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning

1.1 Achtergronden van de Wmo

Basisfilosofie van de wet is dat iedereen –oud en jong, gehandicapt en niet-gehandicapt, autochtoon en allochtoon- volwaardig moet kunnen participeren in de samenleving. Soms lukt meedoen niet op eigen kracht, omdat burgers de weg niet weten, de regie kwijt zijn of problemen hebben met het opgroeien of opvoeden.

Uitgangspunt van de Wmo is dat dit “mee (kunnen) doen” een gedeelde verantwoordelijkheid is van de individuele burger, de maatschappelijke verbanden en de overheid. Burgers en hun omgeving (mantelzorg, vrijwilligers) zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor het oplossen van problemen. In de WMO staat de *eigen verantwoordelijkheid* van mensen dus meer dan voorheen centraal. Er is hiervoor een krachtige sociale structuur nodig waar eigen verantwoordelijkheden en maatschappelijke binding een belangrijke rol spelen. De rol van de gemeente ten aanzien hiervan is voorwaarden-scheppend en faciliterend. Pas als mensen er zelf niet uitkomen én als ondersteuning door vrijwilligers en naasten ook geen uitkomst biedt, dient de gemeente te zorgen voor een adequate ondersteuning in de vorm van individuele verstrekkingen ('vangnetfunctie'). Het Rijk blijft verantwoordelijk voor zware en langdurige zorg via de AWBZ.

Hoewel de Wmo staat voor een nieuwe aanpak, is het takenpakket inhoudelijk niet geheel nieuw. Een groot deel van de taken die nu onder de Wmo vallen behoorde al tot de verantwoordelijkheid van de gemeente op grond van de Welzijnswet en de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) zoals jeugd en jongerenwerk, sociaal-cultureel werk, maatschappelijke opvang, vrijwilligerswerk en hulpmiddelen.

Onderwijs, werk, inkomen en gezondheid zijn factoren die van grote invloed zijn op de leefsituatie en de mogelijkheden tot maatschappelijke participatie. De Wmo heeft dan ook veel raakvlakken met andere beleidsterreinen zoals onderwijsbeleid, volksgezondheidsbeleid, sportbeleid en sociaal beleid (werk en inkomen, inburgering en integratie).

1.2 Relevante maatschappelijke trends en ontwikkelingen

Bij de invoering van de Wmo hebben gemeenten, dus ook de gemeente Ouder-Amstel, te maken met de diverse ontwikkelingen die in grote mate medebepalend zijn voor het denkkader waarbinnen de Wmo verder wordt ontwikkeld en uitgevoerd. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

Toename zorgvraag

Door ontwikkelingen zoals vergrijzing en extramuralisatie neemt de druk op individuele voorzieningen toe. De gemeenten staan voor de financiële uitdaging de toegenomen zorgvraag te bekostigen of alternatieven te vinden.

Noodzaak integraal beleid

Er bestaat veel samenhang tussen de verschillende, al dan niet onder de Wmo vallende, beleidsterreinen. Aan de hand van alleen de doelstellingen binnen de Wmo kunnen niet alle vraagstukken op het terrein van wonen, zorg en welzijn worden opgelost. Er is samenhangend beleid nodig met o.a. de beleidsterreinen werk en inkomen, sport, gezondheid en ruimtelijke ordening.

Civil society

De Wmo koerst op versterking van de civil society, dat wil zeggen sociale verbanden waarin men verantwoordelijkheid voor elkaar neemt. Tegelijkertijd is er in de afgelopen jaren een ontwikkeling naar individualisering waardoor er meer individuele vrijheid en

meer ruimte voor individuele keuzen is ontstaan. De gemeente ziet het als een uitdaging om in de toekomst andere aspecten van individualisering meer te benadrukken, namelijk die van de zelfredzaamheid en de verantwoordelijkheid van het individu voor zijn omgeving en zijn medemens.

Lokaal beleid

De Wmo biedt, door middel van de vrije beleidsruimte die de Wmo geeft, mogelijkheden om lokale invulling te geven aan de verschillende oplossingsrichtingen. Uitvoering gebeurt in vele gevallen door derden op basis van subsidie- en inkooprelaties. Deze subsidie- en inkooprelaties dienen een optimale inzet van middelen en onderlinge samenhang te waarborgen. De gemeente zal bij het aangaan van overeenkomsten en subsidierelaties kritisch naar de onderlinge samenhang in het licht van het nieuwe te effectueren beleid kijken.

Financiële risico's

Landelijke financiële schattingen tonen aan dat op termijn bijna de helft van het gemeentefonds zal bestaan uit Wmo-middelen. De verwachting is dat de toenemende zorgvraag dit budget onder druk zal zetten. De gemeente staat voor de uitdaging om een goed evenwicht tussen algemene voorzieningen en individuele voorziening te waarborgen.

1.3 De visie van Ouder-Amstel op de Wmo

De gemeente Ouder-Amstel wil de zelfredzaamheid van burgers bevorderen en de onderlinge betrokkenheid tussen burgers versterken. Hierdoor moet het voor zo veel mogelijk burgers mogelijk zijn op eigen kracht en –waar nodig- met ondersteuning van anderen te participeren in de samenleving.

De gemeente Ouder-Amstel toetst in dit beleidsplan het bestaande beleid aan de uitgangspunten van de Wmo en de onderlinge samenhang. Zaken die goed zijn moeten worden behouden, maar waar mogelijk of wenselijk is het goed om veranderingen aan te brengen. Het beleid van de gemeente Ouder-Amstel is enerzijds gericht op het stimuleren van de verantwoordelijkheid van burgers om voor zichzelf en voor elkaar te zorgen (via collectieve voorzieningen) en anderzijds gericht op het bieden van ondersteuning aan mensen die daarop zijn aangewezen voor deelname aan de samenleving (via individuele verstrekkingen). De gemeente heeft ook oog en oor voor die groep mensen, die wel een vraag heeft, maar om bepaalde redenen geen ondersteuning vraagt en er niet mee naar buiten komt (bijv. door schaamte, of de weg niet kennen).

Op grond hiervan zijn voor Ouder-Amstel de volgende doelen van het gemeentelijk Wmo-beleid geformuleerd:

1. Het bevorderen van de zelfredzaamheid van elke burger.
2. Het stimuleren van de verantwoordelijkheid van burgers voor elkaar.
3. Het bieden van een samenhangend aanbod algemene basisvoorzieningen¹, zodat alle burgers kunnen participeren in de samenleving.
4. Het vergroten van de sociale verantwoordelijkheid van (lokale) maatschappelijke organisaties.
5. Het bieden van individuele verstrekkingen (o.a. vervoer, woningaanpassing en hulp bij het huishouden) voor degenen die ondersteuning nodig hebben bij het zelfstandig functioneren of bij deelname aan de samenleving.

Betrokkenheid van burgers

Participatie bij de beleidsvorming verloopt via inspraakprocedures en de Adviesraad Wmo/Wwb. De Adviesraad Wmo/Wwb heeft tot belangrijkste functie de gemeente ge-

¹ Tot deze basisvoorzieningen behoren onderwijs, (preventieve) openbare gezondheidszorg, goede fysieke toegankelijkheid van de openbare ruimte en voldoende ontmoetingsplekken voor iedereen.

vraagd en ongevraagd te adviseren over alle onderwerpen die de vorming, de uitvoering, de controle en evaluatie van het gemeentelijk beleid betreffen ten aanzien van de Wmo. De Adviesraad Wmo/Wwb representeert de diversiteit van de Ouder-Amstelse samenleving vanuit het perspectief van de Wmo.

Rol gemeente

In de Wmo wordt van de gemeente een regierol verwacht. Voor de regierol van de gemeente zijn verschillende scenario's voorhanden die uiteenlopen van volledige sturing door de gemeente tot volledige autonomie van de burger. Per prestatieveld wordt de rol van de gemeente en van de lokale en regionale organisaties aangegeven.

Als algemene lijn zal de gemeente Ouder-Amstel een stimulerende, faciliterende en coördinerende rol spelen. De gemeente stelt de eigen verantwoordelijkheid van burgers, organisaties en instellingen voorop. Waar de gemeente faciliterend is, is dit aanvullend op de inzet van de burger en organisaties. De gemeente zal voorwaarden scheppen om mensen met een beperking in de gelegenheid te stellen zelfstandig te leven en te participeren in de samenleving. De gemeente zal met diverse beleidsinstrumenten zelfredzaamheid en sociaal verantwoordelijk gedrag stimuleren.

2. De prestatievelden

In de Wmo worden de gemeentelijke taken geordend in negen prestatievelden. Dit zijn gebieden van maatschappelijke ondersteuning waarop concrete prestaties van de gemeente verwacht worden en waarop burgers hun lokaal bestuur kunnen aanspreken.

De negen prestatievelden zijn:

1. het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten
2. op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden
3. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning
4. het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers
5. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer
7. het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang
8. het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen
9. het bevorderen van verslavingsbeleid

Ten aanzien van deze prestatievelden dient de gemeente haar beleid in overleg met betrokken partijen te formuleren en dit in een vierjarig beleidsplan vast te leggen. In dit hoofdstuk wordt per prestatieveld beschreven wat de gemeentelijke verantwoordelijkheden zijn, wat de gemeente de komende periode wil bereiken en hoe de gemeente dat gaat doen.

2.1 Prestatieveld 1: Sociale samenhang en leefbaarheid

Wettekst: het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.

Waar gaat dit prestatieveld over?

Dit prestatieveld is ruim en algemeen geformuleerd. De gemeente heeft een grote vrijheid om hier een eigen en op de lokale situatie afgestemde invulling aan te geven.

Onder leefbaarheid wordt verstaan: het samenspel tussen fysieke kwaliteit, sociale kenmerken en veiligheid van de woonomgeving. De sociale samenhang is de mate waarin mensen binnen de eigen leefomgeving onderlinge contacten hebben met elkaar. De leefbaarheid en sociale samenhang vormen een basis voor mensen om mee te kunnen doen aan de samenleving. Indien mensen zich prettig en veilig voelen in de eigen woonomgeving en contact hebben met anderen, is men beter in staat om voor zichzelf én voor anderen te zorgen. Dit is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de burgers zelf. Het beleid van de gemeente ten aanzien hiervan is vooral stimulerend en voorwaardenscheppend.

Dit prestatieveld is tevens te zien als kaderstellend voor de overige prestatievelden. Er is binnen de Wmo een directe relatie met het onderdeel vrijwilligersbeleid (prestatieveld 4) en het algemeen preventief jeugdbeleid (prestatieveld 2). Daarnaast heeft dit prestatieveld een directe relatie met het minimabeleid en inburgeringsbeleid (participatie kwetsbare groepen), sport- en accommodatiebeleid (ontmoetingsmogelijkheden) en veiligheidsbeleid (leefbaarheid).

Wat weten we van de doelgroep?

Dit prestatieveld heeft betrekking op alle Ouder-Amstelse burgers. Kenmerkend voor de gemeente is dat het een rijk verenigingsleven heeft en een relatief hoog welvaartsniveau². Ouder-Amstel heeft daarnaast een sterk vergrijzende bevolking³.

Wat willen we bereiken?

Meedoen aan de samenleving is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de individuele burger en zijn omgeving. Het beleid zal gericht zijn op het stimuleren van burgers om meer verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en voor anderen in hun omgeving. Een belangrijke pijler voor dit beleid is het uitgangspunt dat mensen die elkaar kennen eerder bereid zijn elkaar te helpen. De gemeente zal daarom vooral ontmoetingsmogelijkheden faciliteren.

In zowel Ouderkerk aan de Amstel als in Duivendrecht is er een goede sociale infrastructuur. Veel voorzieningen die onder het welzijnsbeleid vallen hebben een functie in het kader van de leefbaarheid en de sociale samenhang. In beide dorpskernen zijn alle basisvoorzieningen aanwezig zoals de peuterspeelzaal, kinderopvang, basisonderwijs, sportaccommodaties, sociaal-cultureel centrum en bibliotheek. In het kader van het project 'Wonen, welzijn en zorg in Ouder-Amstel' (Wwz-project) zijn er meer ontmoetingsmogelijkheden voor ouderen gerealiseerd. Het nieuwe dienstencentrum in Ouderkerk aan de Amstel en de opgeknapte d' Oude School in Duivendrecht bieden een breed scala aan activiteiten en ontmoetingsmogelijkheden voor ouderen.

² Volgens de Kernkaart Wet Werk en Bijstand van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid draagt het gemiddeld besteedbaar inkomen in Ouder-Amstel € 34.800 ten opzichte van € 30.178 landelijk.

³ De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder en het aantal personen van 20-64 jaar- is in Ouder-Amstel met 26% hoog te noemen (landelijk 23%).

Leefbaarheidonderzoek

Leefbaarheid en sociale samenhang zijn complexe begrippen die worden bepaald door een groot aantal factoren. Om te kunnen bepalen hoe de leefbaarheid en de sociale samenhang kan worden bevorderd is het nodig om inzicht te krijgen in hoe het gesteld is met de leefbaarheid en de sociale samenhang in de ogen van onze burgers. Op basis hiervan zal gezocht worden naar effectieve instrumenten om de leefbaarheid te bevorderen en de onderlinge verantwoordelijkheid te versterken. Dit onderzoek zal in 2008 uitgevoerd worden en na twee jaar (in 2010) worden herhaald.

Beleidsdoel	Meer inzicht krijgen in hoe de burger de leefbaarheid en sociale samenhang ervaart
Activiteit	Uitvoeren leefbaarheidonderzoek
Indicator	Beschikbaarheid resultaten leefbaarheidonderzoek in 2008 (nulmeting) en in 2010

Op basis van het uitgevoerde leefbaarheidonderzoek zal worden bepaald welke activiteiten nodig zijn voor de versterking van de leefbaarheid en de sociale samenhang.

Ontmoeting

Vooruitlopend op de uitkomsten van het leefbaarheidonderzoek kan op basis van de ervaringen in de afgelopen beleidsperiode en de uitkomsten uit de miniconferenties met betrekking tot de ontmoetingsmogelijkheden het volgende worden geconstateerd.

Het grote aantal Ouder-Amstelse sportverenigingen en het plaatselijk sociaal-cultureel werk bieden veel mogelijkheden voor mensen om anderen te ontmoeten. Dit vormt de basis voor de sociale samenhang binnen onze gemeente. De komende periode zal het huidige voorzieningenniveau in stand gehouden worden en waar nodig gemoderniseerd (eigentijds aanbod).

Voor kwetsbare groepen is de drempel om te participeren vaak hoog. Er dient daarom aandacht te zijn voor moeilijk te bereiken doelgroepen, met name ouderen en migranten. Om kwetsbare ouderen te bereiken zal in het kader van het 'Wonen, welzijn en zorg in Ouder-Amstel' (Wwz-project) in 2008 het project activerend huisbezoek (niet te verwarren met het preventief huisbezoek) worden uitgevoerd. Het doel van het activerend huisbezoek is het begeleiden en ondersteunen van kwetsbare ouderen bij het deelnemen aan activiteiten die leiden tot het versterken van het sociale netwerk en nieuwe vooruitzichten in het dagelijks leven bieden. Voor deze activiteit is subsidie beschikbaar uit het Wwz-project. Na afloop van het project zal besluitvorming plaatsvinden over eventuele voortzetting van deze activiteit.

Migrantengroepen zijn ook een moeilijk te bereiken doelgroep. In 2007 is Coherente een project gestart in Duivendrecht voor vrouwen met verschillende nationaliteiten en achtergronden. De activiteiten zijn gericht op ontmoeting en het (beter) leren beheersen van de Nederlandse taal. Bij de voorbereiding en uitvoering zijn ook Nederlandse vrijwilligsters betrokken. Deze activiteiten dragen bij aan de sociale integratie en maatschappelijke participatie van migrantenvrouwen. Deze activiteiten dienen in 2008 verbreed te worden voor beide dorpskernen en zijn nodig als aanvulling op het inburgeringstraject en de maatschappelijke begeleiding van nieuwkomers.

Beleidsdoel	Bevorderen ontmoetingsmogelijkheden voor migranten
Activiteit	Ontmoetingsactiviteiten voor migranten
Indicator	Aantal migranten dat deelneemt aan activiteiten

In de Nota minimabeleid⁴ zijn maatregelen opgenomen om er voor te zorgen dat mensen die moeten rondkomen van een inkomen op of rond het sociaal minimumloon kunnen deelnemen aan de samenleving.

De gemeente beschouwt inwoners van Ouder-Amstel als belangrijkste partij bij het in-standhouden en versterken van de sociale samenhang. Het contact leggen met burens of mensen uit de directe leefomgeving gaat echter lang niet altijd vanzelf. Oorzaken hiervoor zijn te vinden in de diversiteit in levensstijlen, het afnemen van traditionele verbanden en de toegenomen individualisering. Het is daarom van belang om initiatieven van burgers -die de onderlinge betrokkenheid bevorderen- te stimuleren middels het subsidiëren van activiteiten gericht op de sociale samenhang in wijken en buurten. Daarbij moet gedacht worden aan activiteiten die zijn gericht op ontmoeting of waarmee een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor de eigen leefomgeving wordt gecreëerd.

Beleidsdoel	Bevorderen burgerinitiatieven
Activiteit	Opstellen criteria voor subsidiabele buurt- en wijkactiviteiten
Indicator	Aantal buurtactiviteiten door bewoners % mensen dat een beroep kan doen op mensen uit hun directe omgeving

Met wie werken we samen?

Centraal in het gemeentelijke beleid staat de eigen verantwoordelijkheid van bewoners. De rol van de gemeente is gelegen in het bieden van faciliteiten en het bevorderen van initiatieven van bewoners.

Coherente heeft een actieve rol bij het stimuleren van de sociale samenhang door het creëren van ontmoetingsmogelijkheden, het betrekken van mensen bij hun eigen leefomgeving en het overbrengen van de Wmo-gedachte. Ook andere (lokale) maatschappelijke organisaties spelen een rol bij het uitstralen van de Wmo-gedachte en het bieden van ontmoetingsmogelijkheden.

Waar doen we het van?

Naast de al beschikbare structurele middelen voor het welzijnswerk en Wwz-projectsubsidie (activerend huisbezoek) dienen er extra middelen ingezet te worden voor het realiseren van de volgende speerpunten.

Activiteiten	2008	2009	2010	2011
Uitvoeren leefbaarheidonderzoek	€ 10.000	-	€ 10.000	-
Activiteiten o.b.v. leefbaarheidonderzoek	-	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Ontmoetingsactiviteiten voor migranten	€ 5.000			
Ontwikkeling subsidieregeling voor buurt- en wijkactiviteiten	-	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Totaal prestatieveld 1	€ 15.000	€ 20.000	€ 30.000	€ 20.000

⁴ Het minimabeleid heeft als doel om mensen die moeten rondkomen van een inkomen op of rond het sociaal minimumloon volwaardig deel te kunnen laten nemen aan de samenleving.

2.2 Prestatieveld 2: Preventieve ondersteuning jeugd

Wettekst: Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.

Waar gaat dit prestatieveld over?

Het algemene doel van dit prestatieveld wordt omschreven als de op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden. Dit prestatieveld heeft betrekking op de in Ouder-Amstel wonende jeugdigen – en in voorkomende gevallen hun ouders – bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstanden, psychosociale problemen of schooluitval, maar voor wie zorg op grond van de Wet op de jeugdzorg niet nodig is dan wel voorkomen kan worden. Dit onderdeel van de Wmo is aanvullend op andere wetgeving, zoals de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv), Wet op de jeugdzorg en de Leerplichtwet.

Met de komst van de Wmo hebben gemeenten de wettelijke taak gekregen om uitvoering te geven aan een vijftal taken in het kader van het preventieve jeugdbeleid:

- 1) Informatie- en adviesfunctie
- 2) Signaleren van problemen
- 3) Toegang bieden tot het (gemeentelijk) hulpaanbod
- 4) Lichtpedagogische hulp
- 5) Coördinatie van zorg

Hoe de gemeente invulling geeft aan deze vijf taken, mag zij zelf bepalen en zal afhangen van de lokale situatie.

Wat weten we van de doelgroep?

De gemeente Ouder-Amstel heeft in totaal 3.666 kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot 23 jaar, waarvan 2.579 uit Ouderkerk aan de Amstel (70%) en 1.087 uit Duivendrecht (30%). Dit is bijna 28% van de bevolking van Ouder-Amstel. Ongeveer 30% van de in totaal 5.656 huishoudens bestaat uit een gezin met kinderen⁵.

Het is niet eenvoudig om de lokale behoefte aan en noodzaak voor opvoed- en opgroeihulp te kwantificeren. Uitgaande van de landelijke normen⁶ die worden gehanteerd heeft 15 % ouders van kinderen van 0-18 jaar behoefte aan kortdurende ondersteuning en 5% aan intensievere ondersteuning.

Wat willen we bereiken?

De gemeente wil bereiken dat alle kinderen en jongeren in Ouder-Amstel zo voorspoedig mogelijk opgroeien, daarbij zo min mogelijk belemmerd door sociaal-economische of psychosociale problemen. Het accent ligt hierbij op het creëren van ontwikkelingskansen gericht op maatschappelijke participatie en sociale integratie voor de Ouder-Amstelse jeugd tot 23 jaar.

De gemeente stelt hierbij als uitgangspunt dat ouders primair verantwoordelijk zijn voor de zorg voor en bescherming van hun kinderen. De gemeente wil de voorwaarden creëren om de ouders in staat te stellen hun taak als primaire opvoeder zo goed mogelijk te vervullen en een opvoed- en opgroeisituatie creëren waarbij alle kinderen, jongeren en hun ouders zo vroeg mogelijk opvoedingsondersteuning kunnen krijgen. Tevens wil de

⁵ Bron: Gemeentelijke Basisadministratie Ouder-Amstel, januari 2007

⁶ Gebaseerd op een landelijk onderzoek uit 2005 van het SCP en TNO naar de leefsituatie, het welbevinden en het voorzieningengebruik van Nederlandse kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar.

gemeente de samenwerking tussen de verschillende jeugd-, welzijns-, onderwijs- en gezondheidszorginstellingen bevorderen.

Dit prestatieveld heeft een directe relatie met het beleidsterrein onderwijs. Het onderwijs vervult een cruciale rol in de ontwikkeling van kinderen en jongeren met als doel een succesvolle schoolloopbaan die leidt tot het behalen van een zgn. startkwalificatie⁷.

In 2008 zal een integrale nota jeugdbeleid worden opgesteld, waarin de samenhang tussen de diverse beleidsterreinen wordt aangegeven en het beleidskader wordt beschreven. In het collegeprogramma 2006-2010 is hiervoor een bedrag van € 10.000 opgenomen.

Uitgangspunten ontwikkelingsstimulering

Preventie in primaire zin wordt bereikt met goede basisvoorzieningen in de jeugdgezondheidszorg, het onderwijs en vrije tijdsvoorzieningen. Speerpunten in het collegeprogramma 2006-2010 in dit kader zijn: het vormgeven van jeugdparticipatie en het versterken van het jeugdwerk in Duivendrecht.

Jeugdparticipatie

Jongerenparticipatie is één van de speerpunten in het collegeprogramma 2006-2010. Onder jongerenparticipatie wordt verstaan de actieve betrokkenheid van kinderen en jongeren bij de eigen leefomgeving. Waar het om gaat is dat kinderen en jongeren meedoen, meedenken en meepraten. In oktober 2007 is in beide dorpskernen een bijeenkomst voor jongeren van 15 t/m 18 jaar georganiseerd. Tijdens deze interactieve bijeenkomsten is met jongeren gesproken over Wmo-gerelateerde onderwerpen zoals vrije tijdsbesteding, gezondheid, drugs en alcohol en omgaan met anderen. De uitkomsten hiervan zijn zoveel mogelijk verwerkt in dit beleidsplan. Op basis van de opgedane ervaringen zal de jongerenparticipatie structureel vorm worden gegeven. In 2008 zal jongerenparticipatie worden georganiseerd om input te genereren voor de op te stellen nota jeugdbeleid. Het betrekken van jongeren bij beleid zal themagewijs plaatsvinden.

Beleidsdoel	Betrekken jongeren bij beleid
Activiteit	Structureel vormgeven jongerenparticipatie
Indicator	Aantal jongeren dat actief betrokken is bij het opstellen van beleid

Jeugdwelzijnswerk

Het jeugd-(welzijns)beleid van de gemeente richt zich op alle jeugdigen, waaronder jeugdigen met een verhoogd risico op opgroei problemen. Dit beleid heeft tot doel de versterking van de maatschappelijke positie van jeugdigen. Veel van deze zaken worden nu al op lokaal niveau opgepakt via bijvoorbeeld het peuterspeelzaalwerk, het basisonderwijs en het jeugd- en jongerenwerk. Er dient in beide dorpskernen een voldoende vrijetijdsaanbod voor alle Ouder-Amstelse jeugdigen te zijn. Dit betekent dat voor de diverse leeftijdscategorieën activiteiten moeten zijn. Ook jeugdigen in achterstandsposities moeten zoveel mogelijk worden bereikt. Belemmeringen om hieraan mee te doen dienen zoveel mogelijk weggenomen te worden. In het kader van het minimabeleid wordt aangegeven welke concrete maatregelen worden getroffen om financiële drempels te slechten voor kinderen uit gezinnen met een minimuminkomen die willen sporten.

Het jeugd- en jongerenwerk, de sportverenigingen, balletschool, de bibliotheek en het muziekonderwijs zijn belangrijke aanbieders van vrijetijdsactiviteiten voor kinderen en

⁷ Een startkwalificatie is het minimale onderwijsniveau dat nodig is om kans te maken op duurzaam werk. Jongeren tot 18 jaar krijgen vanaf schooljaar 2007/2008 een kwalificatieplicht. Jongeren van 18 tot 23 jaar zonder startkwalificatie krijgen een leerwerkplicht.

jongeren. In beide dorpskernen is er al veel aanwezig. In Duivendrecht ontbreekt een eigen plek voor jongeren waar zij elkaar kunnen ontmoeten en is het cursusaanbod voor kinderen en jongeren beperkt. Speerpunt in het collegeprogramma is daarom de versterking van het jeugd en jongerenwerk in Duivendrecht. Vanaf april 2007 is er een jongerenwerker in Duivendrecht onder verantwoordelijkheid van Coherente actief als kwartiermaker. Na de geplande renovatie van het gebouw "De Meidoorn" zal een activiteiten-aanbod voor kinderen en jongeren van 6 t/m 20 jaar vanuit deze accommodatie worden aangeboden.

Beleidsdoel	Realiseren breed en gevarieerd aanbod aan vrijetijdsactiviteiten in beide dorpskernen voor alle jeugdigen
Activiteit	Versterking jeugd- en jongerenwerk in Duivendrecht
Indicator	% bereik jongerenactiviteiten onder jongeren

Voorschoolse voorzieningen

Een peuterspeelzaal is een basisvoorziening voor kinderen van 2 tot 4 jaar, waar zij gedurende een aantal dagdelen per week samen kunnen spelen, met als doel hun ontwikkeling te bevorderen. Gebleken is dat investeren in de eerste levensjaren een positieve invloed heeft op de startpositie van kinderen in het basisonderwijs en op de latere schoolprestaties. Peuters worden spelenderwijs gestimuleerd in hun sociaal-emotionele, cognitieve, motorische en creatieve ontwikkeling. De kracht van het peuterspeelzaalwerk is ook dat het een groot bereik heeft, laagdrempelig is en goed ingebed is in de lokale situatie. In Ouder-Amstel zijn twee gesubsidieerde peuterspeelzalen. Peuterspeelzaal 't Peuterstekje in Ouderkerk aan de Amstel en peuterspeelzaal de Brulboei in Duivendrecht. Beide peuterspeelzalen vallen onder de Stichting Kind en Ouder in Ouder-Amstel (SKOO).

Vanuit het onderwijskansenbeleid krijgen de voorschoolse voorzieningen (de peuterspeelzaal en de kinderopvang) een rol bij het opzetten van voor- en voorschoolse educatie aan kinderen in de leeftijd van 2 tot 6 jaar met (een verhoogd risico op) leer- en/of ontwikkelingsachterstanden. De basisscholen en de gemeente ontvangen hiervoor middelen van het rijk in het kader van het onderwijskansenbeleid. Dit ter realisatie van de door het Rijk geformuleerde doelstelling dat op 1 augustus 2010 op landelijk niveau 70% van de totale populatie van doelgroepkinderen⁸ moet deelnemen aan voorschoolse educatie. In vastgestelde notitie Onderwijsachterstandenbeleid zijn de beleidsvoornemens van de gemeente voor de periode 200 t/m 2010 vastgelegd.

Uitgangspunten Opvoedingsondersteuning

Het beleid van de gemeente is om er voor te zorgen dat (dreigende) problemen bij kinderen en jongeren zo vroeg mogelijk worden gesignaleerd en zo vroeg mogelijk hulp wordt geboden aan jeugdigen met opgroei-problemen en hun ouders. Informatie, kortdurende advisering en lichte hulpverlening moeten beschikbaar zijn op het moment dat er problemen ontstaan of dreigen te ontstaan.

Centrum Jeugd en Gezin (CJG)

Een CJG is bedoeld voor iedereen (ouders, kinderen, jongeren en professionals) met vragen en problemen over opvoeden en opgroeien. De rijksoverheid meent dat in elke gemeente in de komende jaren een CJG moet komen. Het CJG vervult niet alleen een vraagbaakfunctie voor allerlei opvoedvragen (taak 1: informatie- en adviesfunctie), maar moet op basis van gesignaleerde problemen of ondersteuningsvragen ook snel hulp kunnen bieden (taak 4: licht-pedagogische hulp). Daarnaast zorgt een CJG voor een goede

⁸ In Ouderkerk aan de Amstel zijn er 32 van in totaal 991 basisschoolleerlingen (3,2%) die in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid worden gekenmerkt als zgn. 'gewichtsl leerlingen'. In Duivendrecht zijn dat er 106 van de 518 (20%). In totaal gaat het in Ouder-Amstel om 138 van de 1509 basisschoolleerlingen (9%). In de gewichtenregeling is het opleidingsniveau van de ouders het criterium voor toewijzing van middelen.

overdracht naar het geïndiceerde domein als zij zelf de benodigde ondersteuning niet kunnen bieden (aansluiting met jeugdzorg). De gemeente wil in 2009 een CJG realiseren. In de CJG's zullen in ieder geval de jeugdgezondheidszorg (JGZ), het aanbod opvoedondersteuning en de delen van het algemeen maatschappelijk werk die voor jeugdigen en/of ouders relevante ondersteuning aanbieden en andere organisaties die een rol vervullen op het terrein van de vijf functies van het preventieve jeugdbeleid een rol vervullen. Voor een goede samenwerking tussen instellingen is goede informatie-uitwisseling nodig. Met de invoer van het elektronisch kinddossier⁹ in de jeugdgezondheidszorg en de landelijke verwijsindex¹⁰ zal de informatie-uitwisseling verbeteren zodat daardoor meer efficiëntie en samenhang komen in de jeugdketen.

Scholen, sportorganisaties, het jongerenwerk en andere vrijetijdsorganisaties zijn belangrijke vindplaatsen voor (dreigende) problemen bij kinderen en jongeren. Door samenwerking tussen instellingen die met kinderen en jongeren te maken hebben ontstaat een vollediger beeld van kinderen en jongeren en kunnen problemen eerder gesignaleerd worden. Bij het opzetten van het CJG wordt dit meegenomen. Met name de schakel tussen het CJG en de zorgstructuur binnen het onderwijs is in dit kader van belang. Aangezien binnen onze gemeente geen voortgezet onderwijs aanwezig is, zal het CJG ook contacten moeten onderhouden met instellingen voor voortgezet onderwijs in omliggende gemeente waar jongeren uit Ouder-Amstel onderwijs volgen.

Beleidsdoel	Gebundelde toegang voorzieningen opvoedingsondersteuning en jeugdgezondheidszorg
Activiteit	Ontwikkelen Centrum voor Jeugd en Gezin in Ouder-Amstel
Indicator	Aanwezigheid van een Centrum voor Jeugd en Gezin

Onderwijszorgstructuur

Problemen in het leven van kinderen zijn vaak het eerst merkbaar op de basisschool. De basisschool is dan ook de belangrijkste vindplaats voor (dreigende) problemen bij kinderen in de leeftijd 4 tot 12 jaar. De school is verantwoordelijk voor goed onderwijs, ook voor onderwijs aan kinderen die hierbij meer ondersteuning nodig hebben. Scholen worden echter in toenemende mate geconfronteerd met kinderen met gedrags-, ontwikkelings- en opvoedingsproblemen. Het is van groot belang dat zoveel mogelijk leerlingen op een verantwoorde wijze binnen het basisonderwijs het onderwijs volgen, afgestemd op hun eigen ontwikkelingsmogelijkheden. Het gewone lesprogramma is dan niet altijd voldoende. Binnen het samenwerkingsverband Amstelzijde -een samenwerkingsverband tussen de besturen voor primair onderwijs van de gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel- worden afspraken gemaakt over zorgvoorzieningen en de zorgstructuur op scholen die nodig zijn om dit te realiseren. In dit kader is er op alle basisscholen een systeem van zorgbreedte, een intern begeleider en een leerlingenvolgsysteem¹¹ ingevoerd.

De interne leerlingenzorg van de school is vaak niet voldoende om gedrags-, ontwikkelings- en opvoedingsproblemen passende hulp te bieden. De leerkrachten zijn onvoldoende toegerust om deze problemen te verhelderen en te bepalen of doorverwijzing nodig is. Binnen het samenwerkingsverband Amstelzijde wordt op de basisscholen in Amstelveen schoolmaatschappelijk werk ingezet. Het schoolmaatschappelijk werk biedt

⁹ Het Rijk heeft besloten dat in 2009 overal in Nederland het Elektronisch Kind Dossier (EKD) is ingevoerd binnen de jeugdgezondheidszorg. In het EKD worden de bevindingen van organisaties in de jeugdgezondheidszorg opgenomen. Het primaire doel van het EKD is het ondersteunen van de bij de jeugdgezondheidszorg direct betrokken hulpverleners bij de uitvoering van hun taak.

¹⁰ Een landelijk systeem is in ontwikkeling waarin (risico)meldingen van jeugdigen tot 23 jaar worden geregistreerd. Deze Verwijsindex brengt risicosignalen van hulpverleners binnen de jeugdketen bij elkaar en informeert hen over elkaars betrokkenheid bij de jeugdige.

¹¹ Met een leerlingvolgsysteem (LVS) worden de vorderingen van alle kinderen bewaakt en in kaart gebracht met de bedoeling om vroegtijdig problemen te kunnen signaleren.

advies en informatie aan ouders en jeugdigen, ondersteunt de school bij het verhelderen van problemen en verwijst zondig door naar andere hulpverleners, zoals opvoedingsondersteuning of jeugdzorg. Het schoolmaatschappelijk werk vormt daarmee een belangrijke schakel in het realiseren van een sluitende structuur rond het onderwijs en toeleiding naar geïndiceerde hulpverleningsaanbod. Het is gewenst om ook op de basisscholen in Ouder-Amstel het schoolmaatschappelijk werk in te zetten.

Beleidsdoel	Vroegtijdig signaleren van (dreigende) problemen op de basisschool en te zorgen voor de toeleiding naar het hulpverleningsaanbod
Activiteit	Schoolmaatschappelijk werk op basisscholen structureel inzetten
Indicator	Aantal uitgebrachte adviezen door het schoolmaatschappelijk werk

Regionale ontwikkelingen

De Stadsregio Amsterdam is in 2007 gestart met een traject 'aanpak multiprobleemgezinnen' met de Amstelland en de Meerlanden-gemeenten¹² en gemeenten uit Zaanstreek-Waterland. Hierbij gaat het om hulp aan gezinnen met meervoudige problematiek die onvoldoende greep hebben op de eigen situatie. Deze gezinnen hebben te maken met diverse instanties en hulpverleners. Het doel is het opstellen van een definitie en het maken van eenduidige samenwerkingsafspraken rondom het risicokind en multiprobleem gezin. Dit zal in 2008 worden vastgelegd in een convenant. De gemeente Ouder-Amstel is betrokken bij deze bovenlokale ontwikkeling van de Stadsregio.

Met wie werken we samen?

Ouders zijn primair verantwoordelijk zijn voor de zorg voor en bescherming van hun kinderen. De rol van de gemeente is in dit kader vooral voorwaardenscheppend. De instellingen voor onderwijs en zorg hebben een eigen verantwoordelijkheid bij het vorm geven van de onderlinge samenwerking en het opzetten van zorgstructuren. De rol van de gemeente zal vooral regievoerend en waar nodig faciliterend zijn.

Waar doen we het van?

Naast de reeds beschikbare structurele middelen voor het welzijnswerk dienen er extra middelen ingezet te worden voor de genoemde speerpunten.

Voor het Centrum voor Jeugd en Gezin is een bedrag op genomen van € 50.000 vanaf 2009 opgenomen. Op dit moment is nog onduidelijk wat de wettelijke kaders en de bijbehorende rijksbijdrage zullen zijn. Het is de verwachting dat de Rijksmiddelen ontoereikend zullen zijn.

Activiteiten	2008	2009	2010	2011
Opstellen Nota jeugdbeleid	Middelen in collegeprogramma 2006-2010			
Organiseren jongerenparticipatie	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Versterking jeugd- en jongerenwerk in Duivendrecht	middelen welzijnsfonds ¹³		€ 40.000	€ 40.000
Ontwikkelen Centrum voor Jeugd en Gezin in Ouder-Amstel	-	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Schoolmaatschappelijk werk op basisscholen structureel inzetten	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Totaal prestatieveld 2	€ 25.000	€ 75.000	€ 115.000	€ 115.000

¹² Amstelland en de Meerlanden gemeenten zijn de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn.

¹³ Voor de periode 2007 t/m 2009 is een projectsubsidie van € 40.000 per jaar beschikbaar. Deze subsidie is nodig in aanvulling op de beschikbare structurele subsidie van € 20.000 per jaar uit het Subsidieprogramma.

2.3 Prestatieveld 3: Informatie, advies en cliëntondersteuning

Wettekst: het geven van informatie en advies en cliëntondersteuning.

Waar gaat dit prestatieveld over?

Met het 'geven van informatie en advies' wordt bedoeld op activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het kan hierbij zowel gaan om algemene voorzieningen zoals informatiepunten, als om meer specifieke voorzieningen zoals een individueel advies. Op welke wijze dit vormgegeven moet worden is niet vastgelegd in de Wmo, behalve dat de gemeente zich hierbij moet laten leiden door de één-loket gedachte. Daarbij dient de gemeente zich niet te beperken tot die voorzieningen die onder directe verantwoordelijkheid van de gemeente vallen, maar ook informatie over relevante aanpalende terreinen, zoals zorg en wonen.

Onder cliëntondersteuning wordt verstaan de individuele ondersteuning en begeleiding van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Veelal betreft het ondersteuning van mensen die zonder deze hulp verstoken zouden blijven van de benodigde voorzieningen. Het kan informatie en advies, maar vooral ook uitgebreide vraagverheldering en kortdurende ondersteuning bij keuzes op diverse levensterreinen omvatten. Cliëntondersteuning gaat een stap verder dan informatie en advies en richt zich op mensen die voor een vraag of een situatie staan die zodanig complex is dat de betreffende persoon het zelf en met zijn omgeving niet op kan lossen. Maatschappelijke organisaties hebben in hun reactie op een ontwerp van dit wetsvoorstel gewezen op het belang om juist de positie van de zwakkere cliënt te versterken in de uitvoering van dit wetsvoorstel. Dit is voor de regering aanleiding geweest cliëntondersteuning in dit beleidsterrein te expliciteren.

Wat weten we van de doelgroep?

De functie informatie, advies en cliëntondersteuning is gericht op alle inwoners in het algemeen en op burgers die een ondersteuningsbehoefte hebben in het bijzonder. Volgens onderzoek dat de SGBO in opdracht van de VNG heeft verricht naar de aard en omvang van de Wmo-doelgroep¹⁴ heeft 15% van de bevolking behoefte aan ondersteuning. Uitgaande van dit percentage gaat het in Ouder-Amstel dus naar schatting om een groep van ca. 2.000 mensen, waarvan ongeveer 1.200 mensen met een lichamelijke beperking. Een deel van deze groep doet een beroep op individuele voorzieningen.

Wat willen we bereiken?

Informatie, advies en toegang tot voorzieningen

Het totale aanbod binnen de gemeente aan individuele voorzieningen, hulp, ondersteuning en welzijnsdiensten levert een belangrijke bijdrage aan het zo lang mogelijk zelfstandig wonen van mensen. Het is dan ook van belang dat burgers die daar behoefte aan hebben de weg weten te vinden naar dit aanbod. Dit betekent dat informatie en advies hierover beschikbaar moet zijn. Het geven van informatie en advies moet de burger helpen zijn probleem zelf op te lossen. Het Wmo-loket en de Wmo-wijzer zijn twee nieuwe verworvenheden per 1 januari 2007 waarmee de gemeente invulling geeft aan de verantwoordelijkheid die onder dit prestatieveld valt.

Wmo-loket Ouder-Amstel

Vanaf 1 januari 2007 is het Wmo-loket Ouder-Amstel geopend¹⁵. Bij het Wmo-loket kunnen burgers terecht voor informatie en advies over voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn, zorg, hulpmiddelen en vervoer. Het Wmo-loket biedt tevens de toegang

¹⁴ SGBO: Aard en omvang Wmo-doelgroep (juni 2006)

¹⁵ In 2007 was het Wmo-loket dagelijks telefonisch te bereiken en was in beide dorpskernen 2 keer per week een inloopsprekuur.

tot individuele voorzieningen. In 2006 is begonnen met de voorbereidingen voor het Wmo-loket. In 2007 heeft de ontwikkeling van het Wmo-loket onder regie van de gemeente plaatsgevonden en is de toegang tot individuele voorzieningen (hulpmiddelen, hulp bij het huishouden) geregeld. Eind 2007 is er op basis van de evaluatie van het pilotjaar 2007 besloten onder welke voorwaarden de inbedding van het Wmo-loket bij Coherente in 2008 gestalte zal krijgen. Hierbij zijn een efficiënte en klantvriendelijke werkwijze alsmede onafhankelijke en integrale informatieverstrekking en advisering het uitgangspunt. Op basis van de evaluatie is de formatie voor de bemensing van het Wmo-loket bijgesteld. De uitvoeringskosten voor 2008 en 2009 bedragen € 61.000.

Nadat de inbedding bij Coherente is gerealiseerd zal het Wmo-loket in de komende jaren verder uitgebouwd worden qua breedte (voorzieningen en doelgroepen). Informele zorg zoals hand- en spandiensten door vrijwilligers (zie prestatieveld 4) en vrijwilligersinzet voor mensen met een zorgvraag moeten onderdeel worden van het aanbod. Het Wmo-loket zal ook een belangrijke rol spelen bij het signaleren en monitoren van hetgeen leeft in de samenleving. Deze signalen moeten worden vertaald naar een nieuw –op de vraag afgestemd- aanbod.

Beleidsdoel	Verbreding en verdieping van de functie van het Wmo-loket
Activiteit	Nader te bepalen
Indicator	Nader te bepalen

Wmo-wijzer Ouder-Amstel

Naast het fysieke en het telefonische loket is er een digitaal loket gerealiseerd, de Wmo-wijzer Ouder-Amstel. Via de Wmo-wijzer is alle informatie beschikbaar en worden burgers geholpen bij het maken van keuzes. De Wmo-wijzer is door het gebruik van universeel herkenbare pictogrammen, geluidsondersteuning, beeldmateriaal en beschikbaarheid van informatie in Nederlands en Engels geschikt voor een brede doelgroep. Er dient wel continue aandacht te worden besteed aan de compleetheid en actualiteit van de gegevens in de Wmo-wijzer.

Bekendheid Wmo-loket en Wmo-wijzer

De bekendheid van zowel het Wmo-loket als de Wmo-wijzer zal verbeterd worden zodat meer mensen de weg weten te vinden naar deze informatiebronnen. Dit is een onderdeel van het totale Wmo-communicatiebeleid.

Beleidsdoel	Vergroten bekendheid Wmo-loket en Wmo-wijzer
Activiteit	Publiciteitscampagne Wmo-loket en Wmo-wijzer
Indicator	% mensen dat bekend is met het Wmo-loket en Wmo-wijzer

Preventief Huisbezoek aan Ouderen

Voor met name kwetsbare ouderen is het van belang dat informatie op het brede terrein van wonen, welzijn, zorg, mobiliteit en inkomen actief wordt aangereikt. Om deze reden is in 2005 in het kader van het project "Wonen, welzijn en zorg in Ouder-Amstel" gestart met het periodiek (eens in de vijf jaar) aanbieden van het preventief huisbezoek aan ouderen van 75 jaar en ouder. Deze huisbezoeken zijn structureel in het beleid opgenomen en hebben tot doel kwetsbare ouderen op te sporen die zelf de weg onvoldoende weten te vinden naar de voorzieningen, ze te informeren en indien nodig hulp te regelen. Hiermee kan worden voorkomen dat zelfstandig wonende ouderen in een sociaal isolement geraken of de fysieke problemen verergeren. Bij bepaalde risicogroepen zal de frequentie van het huisbezoek verhoogd worden (bijvoorbeeld alleenstaande ouderen). Tevens kan op signalen van andere instellingen het initiatief worden genomen om een oudere (65-plus) een huisbezoek aan te bieden.

Cliëntondersteuning

Kwetsbare burgers kunnen ondersteuning nodig hebben om hun probleem of vraag te kunnen verwoorden, de mogelijke oplossingen op een rijtje te zetten en een keuze te maken uit de beschikbare mogelijkheden. Met goede, tijdige en kortdurende cliëntondersteuning kan voorkomen worden dat kwetsbare burgers zwaardere, duurdere en langduriger zorg nodig hebben. Dit gaat dus een stap verder dan informatie of een advies geven. Gemeenten hebben op grond van dit prestatieveld een regierol bij cliëntondersteuning. Er zijn meerdere voorzieningen¹⁶ die cliëntondersteuning kunnen bieden, gericht op specifieke doelgroepen. Dit gaat doorgaans in de vorm van vraagverheldering en kortdurende ondersteuning.

Vanaf 2008 zijn gemeenten en MEE-organisaties¹⁷ verplicht om met elkaar afspraken te maken over de lokale invulling van cliëntondersteuning en de rol die de MEE-organisatie (in onze regio MEE Amstel en Zaan) hierbij kan spelen.

Met wie werken we samen?

Vanaf 2008 wordt Coherente verantwoordelijk voor de uitvoering van het Wmo-loket binnen de gemaakte resultaatafspraken en kwaliteitseisen. In het kader van cliëntondersteuning heeft de gemeente vooral de regierol. Met MEE Amstel en Zaan zullen samenwerkingsafspraken gemaakt worden.

Waar doen we het van?

Op basis van de pilot in 2007 en de met Coherente hierover gemaakte afspraken is er voor de uitvoering van het Wmo-loket in 2008 een bedrag van € 61.000 beschikbaar en € 5.000 voor de Wmo-wijzer. Aanvullend hierop zijn voor de beschreven speerpunten de volgende budgetten nodig.

Activiteiten	2008	2009	2010	2011
Verbreding en verdieping functie Wmo-loket			pm	pm
Publiciteitscampagne Wmo-loket en Wmo-wijzer	onderdeel van communicatiebeleid			
Totaal prestatieveld 3			pm	pm

¹⁶ De voorzieningen die cliëntondersteuning bieden zijn: algemeen maatschappelijk werk, Sociaal Raadslidenwerk, Cliëntondersteuning GGZ, ouderenadviseur en de MEE-organisatie. Ook het Wmo-loket doet aan vraagverheldering en helpt mensen oplossingen op een rij te zetten en een keuze te maken uit alle mogelijkheden.

¹⁷ MEE biedt aan mensen met verstandelijke en/of lichamelijke beperkingen, een chronische ziekte, zintuiglijke handicap of autisme ondersteuning, informatie en advies op de volle breedte van het dagelijks leven, zoals: onderwijs, opvoeding, wonen, werken, sociale voorzieningen, inkomen, vervoer en vrije tijd. MEE werkt voor cliënten zelf, maar ook voor ouders of verzorgers. MEE-organisaties zijn ontstaan in 2003 vanuit de voormalige Sociaal Pedagogische Diensten (SPD'en).

2.4 Prestatieveld 4: Mantelzorg en vrijwilligers

Wettekst: het ondersteunen van mantelzorgers daar onder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers

Waar gaat dit prestatieveld over?

Hoewel vrijwilligerswerk en mantelzorg naar inhoud en motivatie verschillen, zijn ze samen ondergebracht in één prestatieveld vanwege het feit dat het bij beide gaat om de onbetaalde en niet-beroepsmatige inzet voor naasten.

Onder mantelzorg wordt verstaan: langdurige zorg die wordt geboden aan een hulpbehoevende, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg¹⁸ van huisgenoten voor elkaar overstijgt. Vrijwilligerswerk wordt verricht in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald ten behoeve van anderen of de samenleving. Maar ook vrijwillige inzet van burgers die niet plaatsvindt in georganiseerd verband is van belang voor de sociale samenhang en dient ondersteund te worden.

Mantelzorg vormt samen met vrijwillige zorg de informele zorg. Van alle zorg die nodig is wordt naar schatting 75% door mantelzorgers en 5% door vrijwilligers geleverd. Bij vrijwilligerswerk gaat het niet alleen om de vrijwillige inzet bij zorg, maar ook om de inzet van vrijwilligers in het verenigingsleven.

Dit prestatieveld heeft een relatie met sociale samenhang (prestatieveld 1) en de zorg voor mensen met een ondersteuningsbehoefte (prestatieveld 6). De gemeente was al verantwoordelijk voor het vrijwilligersbeleid op basis van de welzijnswet. De ondersteuning aan mantelzorgers is een nieuwe taak voor de gemeente.

Wat weten we van de doelgroep?

Mantelzorgers

Mantelzorgers zorgen voor een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, ouder, kind of ander familielid, vriend of kennis. Meestal is het zorgen voor een naaste geen vrijwillige keuze, maar iets wat men overkomt. De mantelzorger handelt veelal vanuit een plichtsgevoel als gevolg van de persoonlijke relatie met de zorgbehoevende. De zorg neemt vaak geleidelijk toe en daarmee ook de kans op overbelasting en ontwrichting van de eigen leefsituatie. De zorg kan bestaan uit het huishouden doen, wassen en aankleden, gezelschap houden, vervoer, geldzaken regelen, enzovoort.

Cijfers over het aantal mantelzorgers lopen uiteen, afhankelijk van de gehanteerde definitie. Tussen 2006 en 2020 zal het aantal informele zorgverleners toenemen van 1,4 naar 1,6 miljoen¹⁹. Uit onderzoek blijkt dat 20% van de mantelzorgers die zorgen voor een partner of ouder met dementie overbelast is²⁰. De mantelzorgers die langdurige en intensieve zorg verlenen (langer dan drie maanden én meer dan acht uur per week), werkende mantelzorgers en allochtone mantelzorgers lopen vaak extra risico overbelast te raken.

¹⁸ Gebruikelijke zorg is de zorg die mensen in een huishouding redelijkerwijs aan elkaar kunnen geven (CIZ Protocol Gebruikelijke Zorg). Mantelzorg wordt in beleid en bij de indicatiestelling voor AWBZ-zorg onderscheiden van de zogenaamde 'gebruikelijke zorg'.

¹⁹ SCP-publicatie 2007/16, Blijvend in balans. Een toekomstverkenning van informele zorg

²⁰ NIVEL-onderzoek (2007): wensen en problemen van bijna 1.000 mantelzorgers van dementiepatiënten

Vrijwilligers

Lokale gegevens over aantallen vrijwilligers zijn niet beschikbaar. Uit landelijk onderzoek²¹ blijkt dat ongeveer 25% van de Nederlandse bevolking 4 à 5 uur per week vrijwilligerswerk verricht. Voor Ouder-Amstel zou dit betekenen dat uitgaande van het aantal inwoners van 18 jaar en ouder ongeveer 2.500 inwoners met enige regelmaat actief zijn als vrijwilliger. De inzet van vrijwilligers zal volgens het landelijke onderzoek ook op langere termijn waarschijnlijk onveranderd blijven.

De inzet en motivatie voor vrijwilligerswerk is wel aan het veranderen. Langdurige inzet binnen traditionele organisaties maakt steeds meer plaats voor kortdurende, doelgerichte inzet op basis van persoonlijke interesses. De vrijwilligers worden ook mondiger en kritischer naar de organisatie waarvoor zij zich (willen) inzetten. Ze vragen om duidelijkheid in taken, verantwoordelijkheden en tijdsinvestering. Scholing en deskundigheidsbevordering zijn van belang voor motivatie van vrijwilligers en bevorderen de kwaliteit van hun werk.

Wat willen we bereiken?

Mantelzorg

Bij het zelfstandig functioneren van mensen met een zorgbehoefte spelen mantelzorgers een cruciale rol. Belangrijke ontwikkelingen, zoals vergrijzing, extramuralisatie en kleiner wordende gezinnen, voeren de druk op de mantelzorgers op en kunnen leiden tot een tekort aan mantelzorg dan wel overbelasting van mantelzorgers. Tegelijkertijd beperken de toename van arbeidsparticipatie en verkleining van sociale netwerken de mogelijkheden om mantelzorg te verlenen en in te passen in het eigen leven. De spanning tussen vraag en aanbod van mantelzorg neemt daardoor verder toe

Het belangrijkste doel voor de komende periode zal zijn het ondersteunen van mantelzorgers ter voorkoming van overbelasting. Deze ondersteuning kan bestaan uit het bieden van informatie, praktische en emotionele ondersteuning, lotgenotencontact en pauze- en logeervoorzieningen ('respijtzorg'). Het huidige aanbod van het Steunpunt Mantelzorg²² voorziet hierin en zal daarom de komende periode gecontinueerd worden. Er zullen in regionaal verband afspraken worden gemaakt over het inzetten van middelen bij het Steunpunt Mantelzorg. Daarnaast zal het gemeentelijk beleid er de komende periode op gericht zijn om de ondersteuning aan mantelzorgers dichterbij de vraag en zo veel mogelijk binnen de gemeente aan te bieden. Hierbij zullen de conclusie uit het Wwz-project²³ worden gebruikt om het toekomstige aanbod vorm te geven. Hiervoor zullen de binnen het Wmo-budget voor mantelzorg beschikbare middelen worden ingezet²⁴.

Beleidsdoel	Het voorkomen van overbelasting van mantelzorgers
Activiteit	Regionaal en lokaal ondersteuningsaanbod mantelzorgers optimaliseren
Indicatoren	Bekendheid bij mantelzorger met de ondersteunende activiteiten

²¹ SCP-publicatie "Toekomstverkenning vrijwillige inzet 2015"

²² In Amstelveen is het regionale Steunpunt Mantelzorg gevestigd. Het Steunpunt Mantelzorg biedt activiteiten aan voor mantelzorgers uit de regio. Dit aanbod bestaat uit ondersteuning van mantelzorgers met deskundigheid, lotgenotencontact en ontspanningsaanbod, maar ook door vervanging met vrijwilligers of tijdelijke opname van de zorgbehoevende.

²³ In het kader van het Wwz-project is in de periode 2004-2006 een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden en de grenzen van lokale uitvoering van ondersteuning van mantelzorgers in een kleine gemeente.

²⁴ Tot 1 januari 2007 werden de Steunpunten mantelzorg door het Rijk (Awbz) gesubsidieerd op basis van de subsidieregeling coördinatie vrijwillige thuishulp en mantelzorg (cvtm). In 2007 zijn deze middelen (cvtm-middelen) op basis van de historische verdeling toegekend aan de gemeenten waar een steunpunt is gevestigd. Voor onze regio betekent dit dat de middelen naar de gemeente Amstelveen zijn gegaan. Amstelveen heeft deze middelen ingezet ten behoeve van het regionale Steunpunt mantelzorg. Daarnaast is landelijk € 5 miljoen extra beschikbaar gesteld voor 2007 en verdeeld over gemeenten waar geen steunpunt is gevestigd. Ook deze middelen (groeimiddelen) zijn regionaal gebundeld en ingezet ten behoeve van het regionale Steunpunt mantelzorg. In 2008 zullen alle voor mantelzorg beschikbare middelen (cvtm- en groeimiddelen) worden verdeeld over de individuele gemeenten.

% mantelzorgers dat zich overbelast voelt

Het Rijk heeft per 1 januari 2007 de regeling waardering mantelzorgers²⁵ –het zgn. mantelzorgcompliment- ingevoerd om financiële waardering uit te spreken voor de mantelzorger.

Vrijwilligers

De inzet van vrijwilligers is onmisbaar voor het functioneren van vele verenigingen en organisaties actief op het gebied van sociaal-cultureel werk, opbouwwerk, belangenbehartiging, sport, kerken en zorg. Vrijwilligerswerk is een belangrijk middel voor burgers om verantwoordelijkheid te nemen. Met zijn vrijwillige inzet geeft iemand zowel zijn eigen 'meedoen' als het 'meedoen' van anderen vorm.

Stimuleren en ondersteuning van vrijwilligerswerk

In het kader van het vrijwilligersbeleid zijn in de afgelopen jaren nieuwe initiatieven voor de ondersteuning van vrijwilligers opgezet, zoals deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers (cursussen en workshops) en het digitale vrijwilligerssteunpunt met de vrijwilligersvacaturebank. Deze instrumenten vergen veel aandacht en onderhoud om goed te kunnen functioneren. Die inzet zal de komende jaren geleverd moeten worden.

Beleidsdoel	Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk
Activiteit	Intensivering aandacht voor het vrijwilligersteunpunt en -vacaturebank
Indicatoren	Aantal vrijwilligersorganisaties dat is ingeschreven bij de vrijwilligersvacaturebank

In 2005 heeft voor het eerst het feest voor de vrijwilligers plaatsgevonden. Deze activiteit wordt georganiseerd door de Stichting De Vrijwilliger. Deze activiteit draagt bij aan het waarderen en stimuleren van vrijwilligerswerk. Deze activiteit wordt gefinancierd uit het binnen het subsidieprogramma beschikbare budget vrijwilligerswerk (€ 7.699 in 2007). Afsproken is met de Stichting De Vrijwilliger dat zij eenmaal per jaar een Feest voor de Vrijwilliger organiseren en dat deze activiteit na drie jaar (begin 2008) zal worden geëvalueerd en afspraken worden gemaakt over eventuele voortzetting en baarstelling van budget.

Onderzocht zal worden welke instrumenten het vrijwilligerswerk verder kunnen stimuleren. Hierbij zal ook gekeken worden naar manieren om het vrijwilligerswerk onder jongeren te stimuleren. Jongeren van nu zijn immers vrijwilligers van de toekomst. Het blijkt dat jongeren over het algemeen niet negatief tegenover vrijwilligerswerk staan. Voor de meeste jongeren is vrijwilligerswerk echter niet vanzelfsprekend, is het aanbod onbekend of sluit het aanbod onvoldoende aan bij de wensen en behoeften van jongeren. Daarnaast moet vrijwilligerswerk iets opleveren zoals waardering of een interessante ervaring. Binnen het bestaande ondersteuningsaanbod voor vrijwilligers dient er meer aandacht te zijn voor de jongere vrijwilliger. Daarnaast dienen lokale (vrijwilligers)-organisaties gestimuleerd te worden vrijwilligerswerk voor jongeren aan te bieden. Dit in aansluiting op het rijksbeleid ten aanzien van maatschappelijke stageplaatsen²⁶. In de

²⁵ Een zorgvrager die een indicatie heeft voor extramurale AWBZ-zorg én een mantelzorger hebben (is bij de indicatiestelling bepaald) kan één mantelzorger voordragen voor de belastingvrije bijdrage 250 euro per jaar, het zogenaamde mantelzorgcompliment. Uitvoering verloopt via de Sociale Verzekeringsbank (SVB) op basis van gegevens van het Centraal Indicatieorgaan Zorg (CIZ).

²⁶ In het regeerakkoord is het voornemen opgenomen om jongeren in het voortgezet onderwijs gedurende drie maanden een maatschappelijke stage te laten lopen. Maatschappelijke stage is een vorm van leren binnen of buiten de school, waarbij leerlingen vanuit de school door vrijwilligersactiviteiten kennismaken met het dragen van verantwoordelijkheid voor maatschappelijke belangen. Maatschappelijke stage maakt jongeren niet alleen bewust van hun omgeving en de rol die zij hierin hebben, maar draagt ook bij aan hun persoonlijke ontwikkeling.

2008 op te stellen nota jeugdbeleid zal worden aangegeven hoe vrijwilligerswerk onder jongeren gestimuleerd zal worden.

Beleidsdoel	Stimuleren maatschappelijke verantwoordelijkheid bij jongeren
Activiteit	Stimuleren vrijwilligerswerk voor jongeren
Indicatoren	Aantal jongeren dat vrijwilligerswerk verricht

Samenwerking tussen vrijwilligersorganisaties

In de miniconferenties over de Wmo is gebleken dat er grote behoefte is aan informatie-uitwisseling en netwerkvorming tussen vrijwilligersorganisaties. Wanneer organisaties van elkaar weten wat zij doen dan kunnen zij hun activiteiten beter op elkaar aan laten sluiten en wordt ook duidelijk waar nog hiaten zijn. De bestaande overlegstructuren tussen vrijwilligersorganisaties dient te worden verbreed voor de hele gemeente. Coherente heeft hierin een coördinerende taak.

Informele zorg

De mogelijkheden van mantelzorg en vrijwilligersdiensten zullen zoveel mogelijk worden gestimuleerd en ondersteund. Het doel hiervan is dat de burger zo veel mogelijk de oplossing zoekt binnen zijn eigen omgeving. Dit om de druk op de individuele voorzieningen zo laag mogelijk te houden. In dit kader is het van belang dat voor mensen met een beperking ook ondersteuning beschikbaar is in de vorm van hand- en spandiensten (klussendiensten, boodschappenhulp, hulp bij vervoer) door vrijwilligers als voorliggende voorziening voor zwaardere vormen van zorg of aanvulling op professionele zorg.

Beleidsdoel	Zo lang mogelijk zelfstandig wonen van ouderen en mensen met een beperking stimuleren
Activiteit	Verbeteren aanbod hand- en spandiensten door vrijwilligers
Indicatoren	Aantal mensen dat een beroep doet op hand- en spandiensten door vrijwilligers

Met wie werken we samen?

Bij het ondersteunen en stimuleren van mantelzorg en vrijwilligerswerk heeft de gemeente een regierol maar ook een faciliterende rol. Bij de uitvoering van activiteiten spelen Coherente en het Steunpunt Mantelzorg een belangrijke rol.

Waar doen we het van?

Activiteiten	2008	2009	2010	2011
Regionaal en lokaal ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers optimaliseren	Cvtn- en groeimiddelen			
Intensivering aandacht voor het vrijwilligersteunpunt en -vacaturebank	Bestaand budget welzijn			
Stimuleren vrijwilligerswerk voor jongeren	-	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Verbeteren aanbod hand- en spandiensten door vrijwilligers	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
Totaal prestatieveld 4	€ 3.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000

2.5 Prestatieveld 5: Bevorderen deelname

Wettekst: Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

Waar gaat dit prestatieveld over?

Dit prestatieveld is gericht op het bevorderen van deelname aan de maatschappij van iedereen en van mensen uit kwetsbare groepen in het bijzonder. De algemene voorzieningen zijn beschikbaar voor iedereen die daar behoefte aan heeft zonder dat men zich tot de gemeente hoeft te wenden. In die zin hoeft de maatregel dus niet alleen gericht te zijn op mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem.

Dit prestatieveld heeft een nauwe relatie met prestatieveld 6. Ook daarbij gaat het om voorzieningen die mensen in staat stellen om zelfstandig een huishouden te voeren, zich te kunnen verplaatsen en sociale contacten te onderhouden, om zelfstandig een huishouden te voeren, zich te kunnen verplaatsen en sociale contacten te onderhouden. Bij prestatieveld 6 gaat het echter om voorzieningen die op individuele basis worden verstrekt op basis van een beoordeling van de belemmering. De verhouding tussen prestatieveld 5 en 6 kan worden getypeerd als "algemeen waar kan, individueel waar nodig". Een deel van deze groep doet of zal in de toekomst een beroep gaan doen op het vangnet van de individuele verstrekkingen. Hoe langer burgers kunnen deelnemen aan de algemene voorzieningen in de stad, buurt en wijk, des te langer kan een beroep op individuele voorzieningen worden beperkt of uitgesteld.

Wat weten we van de doelgroep?

De prestatievelden 5 en 6 hebben betrekking op dezelfde doelgroep, te weten: mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem. Volgens onderzoek dat de SGBO in opdracht van de VNG heeft verricht naar de aard en omvang van de Wmo-doelgroep kunnen in totaal 2,1 miljoen (15% van de bevolking) mensen tot de doelgroep voor de prestatievelden 5 en 6 gerekend worden. De omvang van deze doelgroep zal ten gevolge van de vergrijzing verder toenemen tot 2,5 miljoen mensen in 2020. De groei zit vooral in de groep mensen met lichamelijke beperkingen en het aantal dementerende ouderen. Uitgaande van deze percentages gaat het in Ouder-Amstel naar schatting om een groep van ca. 2.000 mensen, waarvan ongeveer 1.200 mensen met een lichamelijke handicap. Van de leeftijdsgroep 65-plussers behoort ruim 33% tot de groep mensen met een lichamelijke beperking.

Wat willen we bereiken?

De gemeente wil er voor zorgen dat zowel het activiteitenaanbod als de inrichting van de openbare ruimte en gebouwen zondanig is dat het voor iedereen –dus ook mensen met beperking- mogelijk is deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk verkeer. Beleid dat rekening houdt met mensen die een beperking hebben, is inclusief beleid. Het gaat hier om een breed scala van maatregelen. Wat betreft de deelname aan het maatschappelijk verkeer moet vooral gedacht te worden aan de fysieke toegankelijkheid van de woonomgeving (levensloop bestendige wijken) en de fysieke toegankelijkheid van openbare gebouwen.

Toegankelijkheid is een belangrijke voorwaarde om ervoor te zorgen dat iedereen, dus ook mensen met een beperking, deel kan nemen aan de maatschappij. Een niet-toegankelijke omgeving zorgt ervoor dat mensen met een beperking vaak niet kunnen deelnemen aan het sociaal, maatschappelijk en cultureel leven. Toegankelijkheid gaat daarom over Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid (BTB) van openbare ruimten en

openbare gebouwen conform de daarvoor geldende wet- en regelgeving alsmede landelijk geaccepteerde normen²⁷. Om in beeld te brengen in hoeverre voor het publiek toegankelijke gebouwen in de gemeente hieraan voldoen is er in 1988 een onderzoek uitgevoerd. Het is zinvol om opnieuw een dergelijk onderzoek te laten uitvoeren. Op basis van het onderzoek kan de gemeente een meerjarenplan opzetten voor de verbetering van de toegankelijkheid. De betrokkenheid van de doelgroepen zelf is noodzakelijk om maatregelen te controleren op hun effect op mensen met uiteenlopende beperkingen. In de regio Amstelland geeft Overleg Lichamelijk Gehandicapten Amstelland (OLGA) informatie en advies over toegankelijkheid aan mensen met een handicap in Amstelland.

Beleidsdoel	Toegankelijkheid openbare ruimte en openbare gebouwen verbeteren
Activiteit	Uitvoeren onderzoek naar toegankelijkheid openbare ruimte en openbare gebouwen en opstellen verbeterplan
Indicatoren	Aantal gebouwen dat voldoet aan het ITS-keurmerk

Met wie werken we samen?

De gemeente heeft bij dit prestatieveld een faciliterende rol en intern in de eigen organisatie ook een coördinerende rol. De belangenorganisaties en de Adviesraad Wmo/Wwb hebben een adviserende rol.

Waar doen we het van?

Activiteiten	2008	2009	2010	2011
Uitvoeren onderzoek naar toegankelijkheid openbare ruimte en openbare gebouwen	€ 10.000	-	-	-
Realiseren verbeteringen (deels Wmo-financiering)	-	€ 15.000	€ 15.000	-
Totaal prestatieveld 5	€ 10.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 0

²⁷ Sinds 1971 is in Nederland het Internationaal ToegankelijkheidsSymbool, kortweg ITS, ingevoerd waarmee aangeduid wordt dat een gebouw of een voorziening toegankelijk is voor iedereen. Het uitgangspunt is hierbij dat iemand zelfstandig -dus zonder hulp- een gebouw of voorziening kan bereiken, betreden en gebruiken. Beheer en registratie van het ITS is in handen van de Chronisch zieken en Gehandicapten Raad (CG-raad). In opdracht van de CG-raad worden de keuringen voor het ITS door enkele onafhankelijke instanties in het land uitgevoerd.

2.6 Prestatieveld 6: Verlenen individuele voorzieningen

Wettekst: het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer.

Waar gaat dit prestatieveld over?

Bij dit prestatieveld gaat het om individueel te verlenen voorzieningen voor mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. Concreet gaat het om hulp bij het huishouden, woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen. Voor deze voorzieningen heeft men toegang op basis van een indicatiestelling. Alle aanvragen voor individuele voorzieningen lopen via het Wmo-loket. Op grond van de Wet voorziening gehandicapten (Wvg) was de gemeente voor 1 januari 2007 ook al verantwoordelijk voor individuele voorzieningen aan ouderen en gehandicapten. De hulp bij het huishouden²⁸ is per 1 januari 2007 overgeheveld uit de AWBZ naar de Wmo en is dus een nieuwe taak van de gemeente.

De te verlenen voorziening moet altijd gericht zijn op het bieden van hulp en ondersteuning ten behoeve van het behouden en het bevorderen van het zelfstandig functioneren of deelname aan het maatschappelijke verkeer. De gemeente is vrij om zelf te bepalen hoe ze daar invulling aan geeft. Het zogenaamde compensatiebeginsel dat is opgenomen in de Wmo (artikel 4) biedt hiervoor een normatief kader, maar ook een resultaatsverplichting. Het resultaat van de te verlenen voorziening moet zijn dat iemand met een beperking in staat wordt gesteld een zo normaal mogelijk dagelijks leven te leiden. Hieronder valt het voeren van een huishouden, het verplaatsen in en om de woning, het lokaal verplaatsen per vervoermiddel en het ontmoeten van medemensen en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

Voor de invulling van prestatieveld 6 is het van groot belang dat de toegang tot de voorzieningen via het Wmo-loket is geregeld (prestatieveld 3). Tevens is de ondersteuning aan mantelzorgers, teneinde overbelasting te voorkomen, van belang (prestatieveld 4).

Wat weten we van de doelgroep?

De prestatievelden 5 en 6 hebben betrekking op dezelfde doelgroep, te weten: mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem. Volgens onderzoek dat de SGBO in opdracht van de VNG heeft verricht naar de aard en omvang van de Wmo-doelgroep kunnen in totaal 2,1 miljoen (15% van de bevolking) mensen tot de doelgroep voor de prestatievelden 5 en 6 gerekend worden. De omvang van deze doelgroep zal ten gevolge van de vergrijzing verder toenemen tot 2,5 miljoen mensen in 2020. De groei zit vooral in de groep mensen met lichamelijke beperkingen en het aantal dementerende ouderen. Uitgaande van deze percentages gaat het in Ouder-Amstel naar schatting om een groep van ca. 2.000 mensen, waarvan ongeveer 1.200 mensen met een lichamelijke handicap. Van de leeftijdsgroep 65-plussers behoort ruim 33% tot de groep mensen met een lichamelijke beperking.

Wat willen we bereiken?

De individuele verstrekkingen zijn voor mensen met een beperking een basisvoorwaarde voor maatschappelijke participatie en zelfstandig leven. De gemeente stelt zich ten doel aan alle inwoners die dat nodig hebben, voorzieningen te verstrekken die bijdragen aan zelfredzaamheid en aan deelname aan het maatschappelijk verkeer. Ter compensatie van

²⁸ Hulp bij het huishouden (wettekst): Het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten op het gebied van het verzorgen van het huishouden van een persoon dan wel van een leefeenheid waartoe een persoon behoort.

de beperking die een persoon ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, treft de gemeente voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, die hem in staat stellen: een huishouden te voeren, zich te verplaatsen in en om de woning, zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel en medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

Indien een burger is aangewezen op ondersteuning biedt de gemeente een verantwoorde voorziening aan, welke doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht zal worden verstrekt. Het uitgangspunt 'goedkoopst adequaat' zal hierbij leidend blijven, zoals dit ook ten tijde van de Wvg het geval was. Dit betekent dat de voorziening een compensatie moet bieden voor de beperking die de betreffende persoon ondervindt (adequaat) tegen zo laag mogelijke kosten (goedkoopst). Tevens wordt rekening gehouden met de eigen verantwoordelijkheid van de burger, om in een oplossing voor het probleem te voorzien, alsmede met de inzet van gebruikelijke zorg²⁹ en de mogelijkheden binnen de actieve samenleving.

Een burger met een beperking, die op grond van de hiervoor vastgestelde regels in aanmerking komt voor een individuele verstrekking, kan daarop formeel aanspraak maken en kan niet verwezen worden naar vrijwilligershulp of mantelzorg, wanneer hij of zij daar bezwaar tegen heeft. Burenhulp komt dus niet in de plaats van professionele hulp en zorg. De mogelijkheden van mantelzorg, burenhulp en allerlei vrijwilligersdiensten zullen wel zoveel mogelijk worden gestimuleerd en ondersteund. Het doel hiervan is dat de burger zo veel mogelijk de oplossing zoekt binnen zijn eigen omgeving. Dit om de druk op de individuele voorzieningen zo laag mogelijk te houden. In dit kader is het van belang dat voor mensen met een beperking ook ondersteuning beschikbaar is in de vorm van hand- en spandiensten door vrijwilligers (prestatieveld 4).

Daarnaast streeft de gemeente naar een laagdrempelige, pragmatische aanpak van de toekenning en de verstrekking van voorzieningen. Eenvoudige voorzieningen moeten op een eenvoudige manier worden verstrekt, zonder hierbij uit het oog te verliezen dat het een verantwoorde voorziening voor de betreffende persoon dient te zijn. Ingewikkelde/complexe zaken, vooral in die gevallen waar sprake is van multiproblematiek, moeten zorgvuldig en deskundig worden behandeld, waarbij in voorkomende gevallen deskundig advies aan een externe organisatie wordt opgevraagd.

Wmo-verordening, financieel besluit en beleidsregels

De voorbereidingen voor dit prestatieveld zijn al in 2006 in gang gezet. Op 28 september 2006 heeft de gemeenteraad de 'Verordening maatschappelijke ondersteuning Ouder-Amstel 2006' vastgesteld³⁰. In de Wmo-verordening zijn de richtlijnen vastgelegd onder welke voorwaarden iemand in aanmerking komt voor diensten en voorzieningen. In januari 2007 heeft het college van burgemeester en wethouders het 'Financieel besluit maatschappelijke ondersteuning Ouder-Amstel 2006' en de 'Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Ouder-Amstel 2006' vastgesteld. In het besluit staan de bedragen van de voorzieningen genoemd en de hoogte van eigen bijdragen³¹ en het persoonsge-

²⁹ Gebruikelijke zorg is hulp en zorg van huisgenoten voor elkaar. Het gaat om de gewone, dagelijkse zorg waarvan je kunt verwachten dat mensen dat voor elkaar doen.

³⁰ Artikel 5 van de Wmo bepaalt dat de gemeenteraad door middel van een verordening regels vast stelt over de door het college van burgemeester en wethouders te verlenen individuele voorzieningen en de voorwaarden waaronder personen die aanspraak hebben op dergelijke voorzieningen recht hebben op het ontvangen van die voorzieningen in natura, het ontvangen van een financiële tegemoetkoming of een persoonsgebonden budget.

³¹ De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om binnen de door het Rijk gestelde kaders een eigen bijdrageregeling vast te stellen. Dit geldt voor de hulp bij het huishouden, de individuele voorzieningen die in eigendom worden verstrekt met uitzondering van rolstoelen en aanpassingen in de eigen woning. Het vaststellen en innen van de eigen bijdrage in de Wmo wordt gedaan door het Centraal Administratie Kantoor Bijzondere Zorgkosten (CAK).

bonden budget (PGB)³². Aangezien het budget dat de gemeente van Rijk ontvangt voor de Hulp bij het huishouden is verminderd met de maximaal te innen eigen bijdragen heeft de gemeente middels het Financieel besluit de eigen bijdrage vastgesteld op de door het Rijk vastgestelde maximale bedragen³³. In de beleidsregels staat welke concrete voorzieningen de gemeente kan verstrekken ter compensatie van een functiebeperking. In 2008 zullen de Wmo-verordening, het Financieel besluit en de beleidsregels worden geëvalueerd.

Inkomensgrens

Op grond van de Wmo (artikel 4) heeft de gemeente de mogelijkheid om een inkomensgrens voor bepaalde voorzieningen te stellen. Een dergelijke inkomensgrens bestond in de Wvg ook al, maar was gebaseerd op het begrip "algemeen gebruikelijk". Bij de vaststelling van het Financieel besluit en de Beleidsregels is besloten dat voor een zorgvuldige invoering van een inkomensgrens de uitkomsten van het onderzoek van de VNG naar inkomensnormen wordt afgewacht.

Contractering zorgaanbieders

Ten behoeve van de uitbesteding van diensten rondom hulp bij het huishouden is in 2006 in samenwerking met de gemeente Amstelveen en Haarlemmermeer een Europese openbare aanbestedingsprocedure doorlopen. In 2008 zal besluitvorming moeten plaatsvinden over verlenging van de huidige contracten dan wel opnieuw aanbesteden. Bij een nieuwe aanbestedingsprocedure zullen de resultaten van het klanttevredenheidsonderzoek worden betrokken.

Evaluatie en verantwoording

In de Wmo (artikel 9) is vastgelegd dat het college van burgemeester en wethouders jaarlijks een onderzoek naar de tevredenheid van vragers van maatschappelijke ondersteuning over de uitvoering van de Wmo dient uit te voeren. De uitkomsten van het klanttevredenheidsonderzoek³⁴ moeten voor 1 juli van het daaropvolgende jaar gepubliceerd worden. Op deze wijze legt het college verantwoording af aan de gemeenteraad en aan de burgers over de uitvoering van de Wmo (horizontale verantwoording). Daarnaast moet de gemeente deze gegevens aan het ministerie van VWS sturen, zodat het ministerie alle gemeenten onderling met elkaar kan vergelijken (verticale verantwoording).

Financiële kaders

Met name op dit prestatieveld loopt de gemeente grote financiële risico's ten gevolge van de stijgende vraag (t.g.v. de vergrijzing en extramuralisering) en het feit dat met ingang van 2008 dure woningaanpassing (meer dan € 20.420) volledig voor rekening van de gemeente komt en niet meer door het Rijk wordt gecompenseerd.

Met wie werken we samen?

Het verlenen van Hulp bij het huishouden en hulpmiddelen is een taak van de gemeente. Hulp bij het huishouden en hulpmiddelen worden ingekocht bij externen partijen. Daarnaast zijn er een aantal externen partijen die betrokken zijn bij het verstrekken van individuele voorzieningen. Onze externe partners zijn: thuiszorgorganisaties, Centrum

³² Op grond van de Wmo (artikel 6) dient het college van burgemeester en wethouders personen die aanspraak hebben op een individuele voorziening de keuze tussen het ontvangen van een voorziening in natura of het ontvangen van een hiermee vergelijkbaar persoonsgebonden budget te bieden, tenzij hiertegen overwegende bezwaren bestaan.

³³ Het Rijk heeft in een Algemene Maatregel van Bestuur het maximumbedrag geregeld dat per vier weken van de burger gevraagd mag worden aan eigen bijdrage voor Wmo-voorzieningen en AWBZ-zorg tezamen.

³⁴ In 2007 is deelgenomen aan de landelijke basisbenchmark van de SGBO. Onderdeel van de basisbenchmark is het tevredenheidsonderzoek cliënten. Het onderzoek richt zich op mensen met een voorziening (zoals een rolstoel of een maaltijdvoorziening) en mensen met hulp bij het huishouden. Ook wordt gevraagd naar de ervaring van personen die een aanvraag hebben ingediend, maar niet toegekend hebben gekregen.

Indicatiestelling Zorg (CIZ)³⁵, Centraal Administratiekantoor Bijzondere Zorgkosten (CAK-BZ)³⁶, Sociale Verzekeringsbank (SVB), Zorgkantoor, hulpmiddelenleveranciers (o.a. Welzorg), vervoersbedrijven OV en Wmo (ook bovenregionaal vervoer), Steunpunt mantelzorg (vrijwillige thuiszorg en respijtzorg). De Adviesraad Wmo/Wwb is een belangrijke gesprekspartner voor de gemeente in dit kader.

Waar doen we het van?

Vanaf 2007 ontvangt de gemeente een integratie-uitkering van het Rijk voor nieuwe Wmo-taken zoals de Hulp bij het Huishouden. Voor de voormalige Wvg-voorzieningen ontvangt de gemeente middelen van het Rijk via het gemeentefonds. In hoofdstuk 5 zijn de beschikbare middelen en de benodigde budgetten aangegeven.

³⁵ Bij het CIZ kan een indicatie worden aangevraagd voor de gewenste zorg in natura of voor een persoonsgebonden budget (PGB).

³⁶ Het CAK-BZ verzorgt de vaststelling, oplegging en inning van de eigen bijdragen in het kader van de AWBZ.

2.7 Prestatievelden 7, 8 en 9: Maatschappelijke opvang (incl. vrouwenopvang), Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en Verslaving

Wettekst: het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang (prestatieveld 7), het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen (prestatieveld 8) en het bevorderen van verslavingsbeleid (prestatieveld 9)

Waar gaan deze prestatievelden over?

Vanaf 1 januari 2007 vallen maatschappelijke opvang (MO)³⁷, vrouwenopvang (VO)³⁸, openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz)³⁹ en verslavingzorg (VZ)⁴⁰ onder de Wmo. Deze beleidsterreinen waren vóór 1 januari 2007 al een verantwoordelijkheid van de gemeente op grond van de welzijnswet (MO/VO/VZ) en de Wcpv⁴¹ (OGGz).

Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingzorg zijn zowel qua beleid, doelgroep als financiering nauw met elkaar verbonden. Door ze onder te brengen binnen hetzelfde wettelijke kader kan de samenhang tussen deze beleidsterreinen worden versterkt. De gemeente Amsterdam is als centrumgemeente verantwoordelijk voor voorzieningen op het gebied van maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en ambulante verslavingszorg voor alle inwoners uit de regio en ontvangt hiervoor middelen van het Rijk. Begin 2007 is er een convenant maatschappelijke opvang, ambulante verslavingszorg en bestrijding huiselijk geweld afgesloten tussen centrumgemeente Amsterdam en de AM-gemeenten voor de periode 2007 t/m 2010. Dit convenant beoogt de samenwerking tussen de centrumgemeente en de verschillende regiogemeenten te vergroten teneinde een adequaat integraal opvang- en verslavingsbeleid in de regio te realiseren.

Wat weten we van de doelgroep?

Met het overgrote deel van de inwoners uit Ouder-Amstel gaat het goed. Zij kunnen zich al dan niet met ondersteuning van mantelzorgers, vrijwilligers of professionele hulpverleners goed redden en zijn in staat om mee te doen in de samenleving. Een klein deel van de bevolking kampt echter met problemen op uiteenlopende leefgebieden zoals op het terrein van huisvesting, inkomen, relatie, sociale contacten en zorg. Dit noemen we meervoudige problematiek. Zonder hulp dreigt het gevaar van verder afglijden. Het zijn mensen die overlast (dreigen te gaan) geven alsmede mensen bij wie sprake is van 'stil leed achter de voordeur'. Hoewel deze mensen dringend hulp nodig hebben, zullen zij daar vaak niet om vragen of dit zelfs afwijzen ('zorgwekkende zorgmijder'). Vaak vormen vragen of signalen uit de omgeving een aanleiding voor hulpverlening. Kenmerkend voor de OGGz is dan ook het ontbreken van een vrijwillige individuele hulpvraag. Door het feit dat het om meervoudige problematiek gaat zijn er meerdere instanties bij een problema-

³⁷ maatschappelijke opvang: het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door één of meer problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving (Wmo artikel 1.1 lid c)

³⁸ vrouwenopvang: het tijdelijk bieden van onderdak en begeleiding aan vrouwen die, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten in verband met problemen van relationele aard of geweld (Wmo art. 1.1 lid d)

³⁹ openbare geestelijke gezondheidszorg: het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg, het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen, het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg (Wmo artikel 1.1 lid e)

⁴⁰ verslavingszorg: maatschappelijke zorg gericht op verslaafden, alle individuele geneeskundige verslavingszorg daaronder niet begrepen, en preventie van verslavingsproblemen, met inbegrip van activiteiten in het kader van de bestrijding van overlast door verslaving (Wmo artikel 1.1 lid f)

⁴¹ De Wet collectieve preventie volksgezondheid geeft gemeenten de taak preventief beleid op het terrein van de volksgezondheid te voeren. De gemeente is verantwoordelijk voor het (laten) uitvoeren van collectieve preventie taken en leggen hun preventieve gezondheidsbeleid eens in de vier jaar vast in een beleidsnota.

tafel huishouden betrokken (bijvoorbeeld onderwijs, huisarts, maatschappelijke werk en politie), maar er is onvoldoende afstemming waardoor een efficiënte en samenhangende aanpak ontbreekt.

Betrouwbare landelijke gegevens over het vóórkomen van sociaal kwetsbare mensen zijn momenteel (nog) nauwelijks beschikbaar. De omvang van deze groep in Nederland wordt geschat op 110.000 mensen (0,7% van de bevolking). Op basis van dit getal zou het in Ouder-Amstel gaan om een groep van 80 á 90 personen. Voor verschillende subdoelgroepen zijn wel landelijke kengetallen beschikbaar:

Landelijk Kengetallen
15 zorgmijders per 10.000 inwoners
150 alcoholverslaafden per 10.000 inwoners
20 problematische drugsgebruikers per 10.000 inwoners
20 daklozen per 10.000 inwoners
3,1% van alle inwoners is slachtoffer huiselijk geweld

Volgens de Nationale Drug Monitor (Jaarbericht 2005) is de consumptie van alcohol per hoofd van de bevolking tussen 1999 en 2003 stabiel gebleven, maar is het alcoholgebruik onder scholieren toegenomen, vooral onder jonge meisjes tussen de 12 en 14 jaar. Tien procent van de Nederlandse bevolking van 16 tot 69 jaar is een probleemdrinker. Zwaar drinken, probleemdrinken en alcoholmisbruik en -afhankelijkheid komen naar verhouding vaak voor onder jonge mannen van 18 tot en met 24 jaar.

Wat willen we bereiken?

Huiselijk geweld

Het beleid van de gemeente is gericht op het voorkomen van huiselijk geweld⁴² en het bieden van informatie over en de toegang tot het regionale hulpverleningsaanbod.

Bij de toegang tot het regionale hulpverleningsaanbod speelt het regionale Advies- en steunpunt Huiselijk Geweld⁴³ (ASHG) een belangrijke rol. Bij het ASHG kan iedereen die met huiselijke geweld te maken heeft terecht voor informatie, advies en hulp. De financiering van het ASHG vindt plaats deels door Amsterdam en deels vanuit de AM-regio⁴⁴. In de loop van 2007 was een eerste evaluatie beschikbaar over het bereik en het functioneren van het ASHG. Belangrijk aandachtspunt is de versterking van de samenwerking met de politie (uitwisseling persoonsgegevens) en met de Vrouwenopvang Amsterdam (doorverwijzing). Daarnaast is de aansluiting bij de landelijke publiekscampagnes die in 2007 van start is gegaan een aandachtspunt. Ook zullen de mogelijkheden worden onderzocht om het meldpunt ouderen mishandeling (tot 1 januari 2008 bij de GGD Amsteland de Meerlanden) bij het ASHG onder te brengen.

⁴² Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer (partners, ouders, kinderen, andere familieleden en huisvrienden) wordt gepleegd. Het kan gaan om lichamelijk, seksueel of psychisch geweld, verwaarlozing, schending van rechten en financiële uitbuiting.

⁴³ Bij het ASHG kan iedereen die met huiselijke geweld te maken heeft terecht voor informatie, advies en hulp. Toegang tot het ASHG verloopt via het 24-uurs bereikbare telefonisch meldpunt van de Vrouwenopvang Amsterdam (frontoffice). Dit telefonisch meldpunt is de 24-uur bereikbaarheid en kan door de directe relatie met de Vrouwenopvang Amsterdam zorgen voor residentiële opvang in crisissituaties. De aansluiting tussen de frontoffice (telefonisch meldpunt) en de back-office (hulpverleningsorganisaties) wordt geregeld door de samenwerkende instellingen voor algemeen maatschappelijk werk in de AM-regio (Vita Welzijn en Advies en Meerwaarde).

⁴⁴ Vanuit de Rijksstimuleringsregeling ASHG heeft de centrumgemeente Amsterdam middelen beschikbaar gesteld voor het inrichten van het ASHG. Hiermee kan 60% van de exploitatiekosten worden gefinancierd. De regiogemeenten hebben de resterende 40% van de exploitatiekosten gefinancierd.

Een andere bovenlokale voorziening is het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling Amsterdam (AMK Amsterdam)⁴⁵. Iedereen met vragen, zorgen of meldingen over kindermishandeling kan terecht bij het AMK Amsterdam. Het AMK geeft advies en onderzoekt (vermoedelijke) situaties van kindermishandeling en brengt zo nodig de juiste hulp op gang. Het AMK biedt dus zelf geen hulp, maar onderzoekt wat er aan de hand is en welke hulp in gang gezet moet worden om de mishandeling te laten stoppen. Indien nodig draagt het AMK het gezin over aan een instelling voor (jeugd)hulpverlening, volwassenzorg of de Raad voor de Kinderbescherming. Daarnaast geeft het AMK Amsterdam informatie, voorlichting en training over kindermishandeling. Een kind als getuige van huiselijk geweld wordt ook vanwege het risico op ontwikkelproblemen altijd als slachtoffer gezien.

Vrouwenopvanghuizen bieden een veilig verblijf en begeleiding aan slachtoffers en hun kinderen. De woonvoorzieningen van de vrouwenopvang staan open voor vrouwen uit heel Nederland. Landelijke toegankelijkheid is wettelijk vastgelegd en noodzakelijk in verband met veiligheid (sommige vrouwen kunnen niet veilig verblijven in hun eigen woonplaats). Daarnaast biedt landelijke toegang ook de mogelijkheid om de capaciteit beter te benutten. Een tijdige uitstroom naar zelfstandig wonen kan de verblijfsduur in een opvanghuis beperken en daarmee de druk op opvangplaatsen verminderen. In Amstelveen is al enige jaren een crisisopvanghuis voor vrouwen gevestigd. Dit huis wordt door Vita Welzijn en Advies geëxploiteerd en biedt zesweekse opvang aan vrouwen voor wie de thuissituatie onhoudbaar is geworden. Afhankelijk van de ontwikkelingen in de nieuwe wetgeving (Wet tijdelijk huisverbod⁴⁶) zal bekeken worden of de voorziening voor opvang van daders kan worden ingezet. Voor de exploitatie van deze voorziening wordt door de Amstelland gemeenten een subsidie verstrekt.

De gemeente is verantwoordelijk voor de informatie over en de toeleiding naar voorzieningen. De gemeente heeft dus de taak om informatie en bekendheid over het regionale hulpverleningsaanbod toegankelijk te maken. De Wmo-wijzer kan hierin een belangrijke rol vervullen, maar ook andere media dienen ingezet te worden. Tevens zal er voor gezorgd worden dat bestaande protocollen voldoende bekend zijn bij professionals.

Openbare geestelijke gezondheidszorg

De gemeenten zijn op grond van de Wmo (prestatievelid 8) verantwoordelijk voor 'het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulpverlening bij rampen'. Doel van de OGGz is: het vroegtijdig signaleren en beïnvloeden van risicofactoren én beschermende factoren met het oog op het voorkomen en verminderen van uitsluiting en dakloosheid (vangnetfunctie) en het realiseren van een aanvaardbare kwaliteit van leven voor kwetsbare mensen (herstelfunctie). De gemeente heeft de volgende OGGz-taken:

- Het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de OGGz;
- Het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen;
- Het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen;
- Het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg.

Binnen de regio Amstelland en de Meerlanden streven de gemeenten en de maatschappelijke instellingen al meerdere jaren actief naar samenwerking en samenhang op het

⁴⁵ Het AMK Amsterdam is werkzaam voor de regio's Amsterdam, Amstelland/-Meerlanden, Zaanstreek Waterland en de Gooi- en Vechtstreek. Het AMK Amsterdam maakt deel uit van Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam en is dus een provinciale verantwoordelijkheid.

⁴⁶ Het wetsvoorstel voorziet in de mogelijkheid een huisverbod op te leggen aan degene van wie een dreiging van huiselijk geweld uitgaat.

terrein van de OGGz. In 2002 is daarom het platform OGGz-platform opgericht om bij te dragen aan deze samenhang en om tot een nadere afstemming te komen.

Bij het team Vangnet & Advies van GGD Amstelland de Meerlanden (GGD-AM) kunnen mensen melding doen van onder andere extreme overlast, vervuiling, verwaarlozing, ouderenmishandeling en (dreigende) dakloosheid. Een melding wordt veelal gedaan door mensen die direct met de betreffende cliënten te maken hebben, zoals familie, burens, woningbouwcorporaties of de thuiszorg. Ook de politie en zorginstellingen melden cliënten waarover zij zich zorgen maken. Cliënten in deze situatie vragen niet altijd om hulp, maar hebben wel hulp nodig. De GGD-AM benadert deze mensen ondanks het feit dat ze er zelf niet om hebben gevraagd. Dit wordt ook wel 'bemoeizorg' genoemd.

In regio Amstelland en de Meerlanden bestaat een samenwerkingsverband van hulp- en dienstverlenende instanties. Ze zijn met elkaar verbonden via Schakelnet. Via dit Schakelnet nemen instellingen contact op met de GGD-AM en kan deze de bemoeienis rondom cliënten in deze regio volgen en monitoren. Daarover bestaan afspraken met gemeenten, politie, woningbouwcorporaties en een groot aantal hulp- en dienstverlenende instellingen.

Op bovenlokaal niveau is de gemeente Amsterdam, als centrumgemeente, verantwoordelijk voor de opvangvoorzieningen. Voor mensen uit de AM-regio blijkt de opvang in Amsterdam niet altijd even toegankelijk. De maatschappelijke opvang is vaak vol en medewerkers zijn soms onvoldoende op de hoogte van de verantwoordelijkheden die Amsterdam heeft voor daklozen uit de regiogemeenten. In Hoofddorp heeft de gemeente Haarlemmermeer in 2007 een regionale voorziening voor maatschappelijke opvang gerealiseerd. Dit sluit goed aan bij het Amsterdamse beleid van spreiding van de opvangfaciliteiten om cliënten zo veel mogelijk in de eigen omgeving op te vangen. De gemeente Amsterdam zal een bijdrage leveren aan de exploitatiekosten.

Ambulante verslavingszorg⁴⁷

Drugsgebruik en overmatig alcoholgebruik vormen risico's voor de gezondheid en kan maatschappelijke problemen veroorzaken. Beleidsdoelen zijn het voorkomen van verslavingsproblemen, het bieden van hulp aan verslaafden en het bestrijden van overlast door verslaving. Preventieve activiteiten dienen zich vooral te richten op jongeren en hun ouders.

Landelijke cijfers geven aan dat jongeren steeds meer en op steeds jongere leeftijd gaan drinken. Vanuit het participatietraject (miniconferenties) wordt dit beeld ook voor Ouder-Amstel bevestigd. Doordat alcohol drinken een sociaal geaccepteerd verschijnsel is, is de drempel om alcohol te gebruiken voor jongeren laag. Het voorbeeldgedrag van ouders speelt hierbij een belangrijke rol. Overmatig en excessief alcoholgebruik op jonge leeftijd kunnen leiden tot gezondheidsrisico's en tot maatschappelijke schade (overlast, vernieling, agressie). Preventieve activiteiten bestaan uit een toegankelijke informatie en qua vorm en inhoud op de doelgroep afgestemde voorlichting. Hierbij zal vooral de voorlichting aan jongeren en opvoeders (ouders) extra aandacht te krijgen. Ook zal samenwerking nodig zijn met het (preventief) jeugdbeleid (prestatieveld 2), het lokale gezondheidsbeleid en de sportverenigingen. Er zal structureel aandacht worden besteed aan voorlichting aan kinderen/jongeren en ouders over de risico's van alcohol en drugs. Op scholen voor voortgezet onderwijs in onze regio wordt aan jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 16 jaar voorlichting door de GGD gegeven over de risico's van roken, alcohol, blowen/ drugs en gokken ("Gezonde School en Genotmiddelen").

⁴⁷ Onder ambulante verslavingszorg wordt verstaan de hulp aan verslaafden, het voorkomen van verslavingsproblemen en het bestrijden van overlast door verslaving.

Er zal ook structureel voorlichting aan de oudste kinderen op de basisschool en hun ouders gegeven worden. Kinderen op deze leeftijd zijn vatbaar en staan voor een belangrijke overgang naar het voortgezet onderwijs. Met de voorlichting aan kinderen op de basisschool en hun ouders is de afgelopen jaren een start gemaakt. Op basis van deze ervaringen zal in overleg met de basisscholen, jeugdwerk en de GGD een voorlichtingsprogramma worden ontwikkeld. De vorm en inhoud hiervan dient afgestemd te zijn op de belevingswereld en behoefte van kinderen en ouders. In 2005 is een voorlichtingsavond voor ouders en een feest voor jongeren georganiseerd door een groep verontruste ouders. In 2006 heeft dit een vervolg gekregen middels een voorlichtingsavond voor ouders en jongeren in zowel Ouderkerk als Duivendrecht. In overleg met de GGD en de Brijder Verslavingszorg zal een voorlichtingsprogramma voor de bovenbouw van de basisschool en hun ouders worden ontwikkeld.

Beleidsdoel	Voorkomen van alcoholproblemen onder jongeren
Activiteit	Voorlichtingsprogramma drugs en alcohol gericht op kinderen en ouders
Indicator	Aantal kinderen en ouders dat deelneemt aan het voorlichtingsprogramma

Jongeren centrum Elf91 in Ouderkerk aan de Amstel organiseert activiteiten voor jongeren van 10 tot 20 jaar. Bij bepaalde activiteiten (feesten, disco's) voor de leeftijdscategorie 16+ wordt alcohol geschonken. Elf91 hanteert een duidelijk en verantwoord alcohol- en drugsbeleid. Dit beleid is gericht op het voorkomen van alcoholgebruik door jongeren onder 16 jaar en voorkomen van alcoholmisbruik bij jongeren vanaf 16 jaar. Elf91 heeft voor een dekkende exploitatie echter wel voldoende baromzet nodig, welke voor een deel bestaat uit de verkoop van alcoholische dranken. Het moet voor Elf91 aantrekkelijker worden om het niet-alcoholische aandeel van de baromzet te verhogen. Om dit te stimuleren moet er een financiële prikkel voor Elf91 zijn. Er zal met Coherente overleg gevoerd worden over de mogelijkheden hiervoor en op basis hiervan zullen afspraken worden gemaakt over de relatie tussen de baromzet en de exploitatiesubsidie.

Beleidsdoel	Terugdringen alcoholgebruik jongeren
Activiteit	Subsidieafspraken met Coherente over baromzet Elf91
Indicator	Percentage van baromzet door alcoholische dranken

Hulpverlening

Het is van groot belang dat de hulpverlening zo vroeg mogelijk wordt ingezet. Problematisch alcoholgebruik moet daarom tijdig onderkend te worden door met name professionals (huisarts, maatschappelijk werk). Daarnaast dient voor mensen die zelf een alcoholverslaving hebben of iemand in hun (directe) omgeving een alcoholverslaving heeft duidelijk te zijn waar ze terecht kunnen voor hulp. Slechts 5% van de alcoholisten in Nederland komt in contact met de verslavingszorg en dan nog pas na jarenlang drankgebruik. Het is van belang om vroeg in te grijpen in het leven van verslaafden om verloedering tegen te gaan en opname in opvangvoorzieningen te voorkomen. Voor mensen met een alcoholprobleem dient er een adequaat hulpverleningsaanbod te zijn. In de AM-regio biedt de Brijderstichting⁴⁸ diverse vormen van hulp aan alcoholverslaafden.

Gelet op de toenemende zorg over het drugs- en alcoholgebruik in de regio, in het bijzonder door jongeren, en een inventarisatie van de vraag naar verslavingszorg is in de afgelopen periode intensief overlegd tussen enerzijds de AM-gemeenten en de centrumgemeente Amsterdam en anderzijds Brijder Verslavingszorg. Dit overleg is er op gericht meer capaciteit en middelen beschikbaar te krijgen voor preventie en ambulante versla-

⁴⁸ Brijder Verslavingszorg biedt kortdurende (ambulante) behandeling, een geneeskundig spreekuur sociale verslavingszorg en psychosociale begeleiding (langdurig voor chronisch verslaafden).

vingszorg voor met name jongeren. Een eerste resultaat hiervan is dat Brijder Verslavingszorg met ingang van 2007 extra ruimte heeft gemaakt voor meer preventieactiviteiten (1.500 uur op jaarbasis).

Met wie werken we samen?

Het hulpverleningsaanbod wordt vooral door regionale en bovenregionale instellingen georganiseerd. De gemeente zal zoveel mogelijk aansluiten bij de regiogemeenten. In het kader van de preventie zal de gemeente een regierol nemen bij het uitvoeren van lokale activiteiten.

Waar doen we het van?

Amsterdam ontvangt als centrumgemeente middelen van het Rijk voor maatschappelijke opvang, verslavingszorg en toeleidingsfunctie OGGz (vanaf 2007 overgeheveld van AWBZ naar centrumgemeente).

De centrumgemeente is op grond van de Wmo verplicht over de besteding van de middelen hiervoor met de regiogemeenten te overleggen. De afspraken over de inzet van deze middelen zijn vastgelegd in een convenant. De gemeente ontvangt via het gemeentefonds middelen voor het uitvoeren van de in de Wmo beschreven OGGz-taken, of wel de vangnetfunctie en herstelfunctie (vanaf 2007 overgeheveld van Wcpv naar Wmo).

Voor de onderstaande activiteiten zijn extra middelen nodig.

Activiteiten	2008	2009	2010	2011
Voorlichtingsprogramma drugs en alcohol gericht op kinderen en ouders	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Subsidieafspraken met Coherente over Elf91 inzake baromzet	-	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Totaal prestatievelden 7, 8 en 9	€ 10.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000

3. Communicatie en participatie

3.1 Inleiding

De Wmo wil de verantwoordelijkheid van het individu voor zichzelf en zijn medemens vergroten. Om de benodigde mentaliteitsverandering tot stand te brengen is het van belang om de verantwoordelijkheid van burgers voor zichzelf en voor elkaar steeds weer onder de aandacht te brengen. Doel hiervan is dat deze boodschap beklijft en de sociaal geaccepteerde norm wordt voor het gedrag van de burger. Het is van belang dat op professionele wijze het gedachtegoed van de Wmo en met name de 'civil society' onder de aandacht wordt gebracht. Ook maatschappelijke organisaties zullen een rol spelen bij het uitstralen van de Wmo-gedachte. Zij zijn belangrijke intermediairs van de boodschap die de gemeente wil overbrengen en van de ideeën van burgers over de wijze waarop deze gerealiseerd kan worden.

Tevens hebben gemeenten de wettelijke plicht om alle relevante partijen te betrekken bij de beleidsontwikkeling en uitvoering van de Wmo. Binnen de Wmo spelen communicatie en participatie op verschillende manieren een rol.

- Participatie en communicatie in de zin dat de Wmo beschouwd wordt als een 'participatiewet'. Het gaat om 'meedoen' aan de samenleving, ook door kwetsbare burgers. De burgers zullen hierover geïnformeerd moeten worden. Van belang is op welke wijze de gemeente wil communiceren met de (verschillende doelgroepen) burgers.
- Burgerparticipatie; hierbij gaat het om de betrokkenheid van burgers, organisaties, professionals en instellingen die de belangen van burgers behartigen bij het ontwikkelen van een visie op maatschappelijke ondersteuning in de gemeente en inspraak op het beleid (horizontale verantwoording)⁴⁹.
- Cliëntparticipatie; hierbij staat de belangenbehartiging van gebruikers van individuele voorzieningen.

Naast het feit dat participatie in de wet vereist is, is een tweede motief voor participatie dat het gemeentelijk beleid kan verbeteren. Als de vragen en behoeften van mensen beter bekend zijn, kan de gemeente daar met haar beleid beter op inspelen. Naast verbetering van beleid kan het ook gaan om het vergroten van het draagvlak voor de uiteindelijke beleidskeuzes. Zeker als er sprake kan zijn van uiteenlopende tegengestelde belangen bij verschillende groepen burgers, draagt het meenemen van deze groepen in het proces van besluitvorming bij aan het begrip dat men uiteindelijk heeft voor de gemeentelijke keuzes.

Participatie en communicatie zijn dus de peilers binnen de Wmo. Het is zaak om de communicatie en participatie over de Wmo naar burgers, professionals en de maatschappelijke partners goed en gestructureerd te organiseren.

Doel van communicatie en participatie

Het doel van de gemeente Ouder-Amstel is om op een systematische wijze haar burgers en de maatschappelijke instellingen te informeren over de producten en diensten met betrekking tot maatschappelijke participatie (Wmo prestatieveld 3). Om dit te ondersteunen introduceert de gemeente een herkenbaar Wmo-logo. Daarnaast wil de gemeente Ouder-Amstel burgers en maatschappelijke instellingen betrekken bij de ontwikkeling en de uitvoering van het Wmo beleid in zijn algemeenheid.

De wijze waarop de gemeente informatie verstrekt moet aansluiten bij de behoefte van de burgers (via het loket, via mailing en folders, etc.), zodat ook specifieke doelgroepen worden bereikt. Tevens streeft de gemeente ernaar om naast de reguliere manieren van informeren (via folders en brochures, via internet en de advertenties in de krant) op een

⁴⁹ Horizontale verantwoording betekent dat gemeenten hun burgers duidelijk maken welke kwaliteit zij leveren en wat zij doen om die kwaliteit te borgen en verbeteren.

adequate en originele manier de burgers, participatiegroepen en maatschappelijke instellingen te betrekken bij de Wmo. De wijze waarop de participatie wordt vormgegeven biedt tevens een kader om de wettelijke verantwoording aan het rijk te borgen.

3.2 Doelgroepen

Het realiseren van passende communicatie en participatie en het bieden van een ondersteuningsaanbod aan kwetsbare mensen is een belangrijk onderdeel van de lokale invulling van de Wmo. De gemeente Ouder-Amstel verdeelt de verschillende Wmo-doelgroepen in Publieksgroepen⁵⁰ en Professionals⁵¹.

De gemeente Ouder-Amstel onderscheidt de volgende doelgroepen.

Publieksgroepen	Doelgroepen
Inwoners	Alle inwoners Ouderen Jongeren Ouders/opvoeders Mensen met een lichamelijke beperking Mensen met een verstandelijke beperking Chronisch zieken Mensen met schulden Mensen met psycho-sociale problemen Slachtoffers van huiselijk geweld Minima Cliënten Voorziening Gehandicapten en Ouderen Cliënten huishoudelijke verzorging Psychiatrische patiënten Daklozen Verslaafden
Belanghebbenden	Buurt- en wijkorganisaties buurthuizen Inwoners
Vertegenwoordigers van publieksgroepen	Vrijwilligersorganisaties Mantelzorgorganisaties Allochtone organisaties Wijkplatforms Adviesraad Wmo/Wwb Gemeenteraad Commissie Burger en Bestuur

Professionals	Doelgroepen
Ondernemers	Woningcorporaties Zorginstellingen 1 ^e lijnsvoorzieningen zoals: de huisartsen, fysiotherapeuten, verloskundigen en kraamzorg. Pers/Media
Maatschappelijke organisaties	Kerken en geloofsgemeenschappen, welzijnsorganisatie's, allochtone organisaties
Adviesraden	Adviesraad Wmo/Wwb Cliëntenondersteuningsorganisaties (MEE, Vita Welzijn en Advies)

⁵⁰ Publieksgroepen zijn: bewoners, belanghebbenden, belangstellenden.

⁵¹ Professionals zijn: ondernemers, adviseurs, maatschappelijke organisaties, adviesraden, belanghebbenden-organisaties, collega-overheden.

Belangenorganisaties	Cliënten- en consumentenorganisaties Woningcorporaties Welzijnsorganisaties Zorginstellingen
Collega overheden	CIZ Zorgkantoor CAK

3.3 Uitgangspunten en randvoorwaarden

Het communicatie- en participatieproces is complex, omdat er sprake is van verschillende doelgroepen, verschillende beleidsterreinen en verschillende participatiemomenten. Om tevens te kunnen voldoen aan de uitgangspunten die vanuit de Wmo zijn gesteld, hanteert de gemeente Ouder-Amstel een aantal uitgangspunten voor de communicatie en participatie. Daarmee kan op passende wijze de participatie worden verantwoord richting de burgers en het Rijk en kan Ouder-Amstel een eigen gezicht aan het project geven.

a. *Participatieladder*

Er worden vier verschillende participatie-ambities onderscheiden: informeren, raadplegen, adviseren, meebeslissen en medeverantwoordelijkheid. Het doel van participatie moet helder en vroegtijdig worden gecommuniceerd naar de betrokken doelgroepen zodat de verwachtingen, taken en rollen helder zijn.

b. *Interactie*

Vertegenwoordigers van betrokken organisaties, instellingen en participatiegroepen kunnen in een vroegtijdig stadium meeweten, meedenken, meedoen bij de te ontwikkelen notities en activiteiten. De gemeente Ouder-Amstel wil de burgers, belanghebbenden en maatschappelijke instellingen die betrokken zijn bij de maatschappelijke ondersteuning, zo vroegtijdig mogelijk, betrekken bij het opstellen van beleid en bij de uitvoering daarvan.

c. *Timing*

De gemeente Ouder-Amstel en maatschappelijke instellingen, organisaties en professionals communiceren pro-actief over de Wmo. Communicatiemomenten en boodschappen voor de diverse doelgroepen worden op elkaar afgestemd. Niet alleen over het proces (besluitvorming, uitvoering, doorstart, etc), maar ook over de verschillende integrale thema's. Actuele informatie is te vinden op de internetsite van de gemeente Ouder-Amstel.

d. *Draagvlak*

Cliënten- en burgerparticipatie is geen eenmalige gebeurtenis, maar een continue proces. Om het beleid optimaal op de gebruikers af te stemmen, zal de gemeente daarover steeds opnieuw in contact met de doelgroepen treden. Het gaat er vooral om dat de gemeente Ouder-Amstel de doelgroepen leert kennen, op de hoogte is van hun specifieke ondersteuningsbehoeften en instrumenten inzet om daarover periodiek met hen informatie uit te wisselen. De adviesraad Wmo/Wwb is een van de instrumenten om participatie met de doelgroepen te realiseren. Andersom moeten de specifieke doelgroepen leren hoe ze bij de gemeente Ouder-Amstel gehoor vinden voor hun ideeën over wat ze nodig hebben.

e. *Efficiency*

De communicatie sluit zo veel mogelijk aan bij de bestaande communicatiekanalen, zoals de gemeentepagina in Amstelgids. Waar mogelijk wordt aansluiting gezocht bij activiteiten en evenementen in de gemeente. De gemeente Ouder-Amstel zal hierin de regierol nemen en afspraken maken met betrokken partners.

f. *Herkenbaarheid*

Het is belangrijk om in de communicatie-uitingen zoveel mogelijk uit te gaan van één gezicht. Dit kan via de huisstijl en een herkenbaar Wmo-logo. In een eenduidige in-

informatievoorziening naar klanten toe, speelt ook het Wmo-loket een belangrijke rol. Dit zorgt ook voor herkenbaarheid. Waar moet ik zijn voor informatie over de Wmo? Bij het Wmo-Loket!

3.4 Adviesraad Wmo/Wwb

De Adviesraad Wmo/Wwb heeft tot taak gevraagd en ongevraagd te adviseren aan het college over alle onderwerpen, die de vorming, de uitvoering, de controle en evaluatie van het gemeentelijk beleid betreffen ten aanzien van de Wmo, de WWB en aanpalende terreinen zoals bijvoorbeeld BTB, minimabeleid en Wsw. De Adviesraad Wmo/Wwb peilt de meningen, ervaringen en wensen van de doelgroepen ten aanzien van het gemeentelijk beleid, signaleert eventuele knelpunten en doet voorstellen tot oplossing daarvan. Het college betreft de Adviesraad Wmo/Wwb in het besluitvormingsproces op een zodanig moment dat de Adviesraad Wmo/Wwb de tijd heeft om zijn adviezen te ontwikkelen. De taken en de verantwoordelijkheden van de Adviesraad Wmo/Wwb zijn vastgelegd in de "Verordening Adviesraad Wmo/Wwb Ouder-Amstel". Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 april 2008.

3.5 Financiën

Om de doelstellingen in dit plan te realiseren en de voorgestelde middelenmatrix actief in te zetten is de volgende begroting gemaakt.

Activiteiten	2008	2009	2010	2011
Informatie in diverse media zoals Amstelgids en Internet	-	-	-	-
Bijeenkomsten met wethouder & doelgroepen (bv. Wmo-ontbijt)	€ 2.500	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Ontwikkelen informatiemateriaal	€ 2.500	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Adviesraad Wmo/Wwb	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500
Totaal communicatie	€ 12.500	€ 17.500	€ 17.500	€ 17.500

4. Planning

In hoofdstuk 2 is per prestatieveld aangegeven wat de stand van zaken is en welke nieuwe activiteiten nodig zijn om de enerzijds de sociale samenhang te stimuleren en anderzijds ondersteuning te bieden aan mensen die daarop zijn aangewezen voor deelname aan de samenleving.

Activiteiten	2008	2009	2010	2011
Prestatieveld 1				
Uitvoeren leefbaarheidonderzoek				
Activiteiten o.b.v. leefbaarheidonderzoek				
Ontmoetingsactiviteiten voor migranten				
Subsidieregeling buurtactiviteiten				
Prestatieveld 2				
Opstellen Nota jeugdbeleid				
Organiseren jongerenparticipatie				
Versterking jongerenwerk Duivendrecht				
Ontwikkelen Centrum Jeugd en Gezin				
Schoolmaatschappelijk werk				
Prestatieveld 3				
Inbedding Wmo-loket bij Coherente				
Verbreding en verdieping Wmo-loket				
Publiciteitscampagne Wmo-loket en Wmo-wijzer				
Prestatieveld 4				
Aanbod mantelzorgers optimaliseren				
Vrijwilligersteunpunt en -vacaturebank				
Stimuleren vrijwilligerswerk jongeren				
Verbeteren hand- en spandiensten				
Prestatieveld 5				
Uitvoeren onderzoek toegankelijkheid				
Verbeteringen o.b.v. onderzoek				
Prestatieveld 6, 7 en 8				
Voorlichtingsprogramma drugs/alcohol				
Subsidiëring jongerencentra aanpassen				
Algemeen				
Communicatiebeleid				

In hoofdstuk 2 is per prestatieveld aangegeven welke middelen nodig zijn voor de speerpunten. Naast deze middelen is voldoende ambtelijke capaciteit nodig om deze activiteiten op basis van resultaatafspraken weg te zetten bij externe partijen en vervolgens de regie te voeren. Tevens is voldoende ambtelijke capaciteit nodig voor het uitvoeren van de toegenomen wettelijke taken in het kader van de Wmo. Hierbij gaat het om aanbestedingstrajecten, overleg met zorgaanbieders, evaluatie Wmo-verordening, Financieel besluit en beleidsregels en de verantwoording. Een en ander betekent dat de bestaande beleids capaciteit structureel met 1,0 fte uitgebreid dient te worden. De kosten hiervoor bedragen € 55.000.

5. Financiën

5.1 Financiële kader invoeringsjaar 2007

Integratie-uitkering Wmo

Voor het jaar 2007 heeft de gemeente een integratie-uitkering van het Rijk ontvangen voor Wmo-taken van in totaal € 626.375. De integratie-uitkering bestaat uit het netto bedrag voor Hulp bij het Huishouden (brutokosten zorg in natura én persoonsgebonden budget minus de inkomsten uit eigen bijdragen), vijf AWBZ-subsidieregelingen⁵² en het uitvoeringsbudget. Het Rijk is bij het vaststellen van het netto bedrag voor de Hulp bij het Huishouden uitgegaan van de maximaal te innen eigen bijdragen. De integratie-uitkering 2007 is gebaseerd op de gerealiseerde uitgaven in het jaar 2005 vermeerderd met een indexatie voor de jaren 2006 en 2007.

Budget Wmo-hulpmiddelen

Naast het budget voor 'nieuwe' Wmo-taken heeft de gemeente een budget voor 'oude' Wmo-taken (welzijn en Wvg) via de gemeentelijke begroting. In 2007 is in de gemeentelijke begroting een bedrag van € 575.000 opgenomen voor voormalige Wvg-verstrekkingen (rolstoelvoorzieningen, vervoersvoorzieningen, woningaanpassingen en de regiotaxi). Voor wat betreft de voormalig Wvg-voorzieningen is er een extra financieel risico bij gekomen aangezien de gemeente niet meer door het Rijk gecompenseerd wordt voor de kosten van dure woningaanpassingen.

Budget welzijnsvoorzieningen

In de gemeentelijke begroting 2007 is een bedrag van in totaal € 980.930 opgenomen voor de structurele subsidiëring van welzijninstellingen⁵³. Aangezien het gaat om maximale subsidiebedragen is hier geen financieel risico voor de gemeente. De subsidies zijn namelijk gemaximeerd. Deze subsidies worden ingezet om het bestaande aanbod –wat als belangrijke basis wordt gezien voor de Wmo- in stand te houden.

Totale Wmo-budget 2007

In totaal is er dus in 2007 een budget van 2,33 miljoen euro beschikbaar voor de Wmo.

Voor de WMO in 2007 beschikbare middelen (afgerond)	
Integratie-uitkering WMO	€ 626.500
Eigen bijdrage Hulp bij het Huishouden	€ 169.000
Hulpmiddelen (Voormalig Wvg-voorzieningen)	€ 553.500
Welzijnsbudget	€ 981.000
Totaal	€ 2.330.000

In maart 2006 is besloten de op dat moment voor de uitvoering van de Wmo beschikbare middelen voor de jaren 2007 tot en met 2009 te oormerken en aan het eind van die periode de situatie met betrekking tot de Wmo inhoudelijk te evalueren. Verschillen tussen de ramingen en de werkelijke uitgaven zullen in die periode worden verrekend via de reserve "Wmo-fonds" (voorheen "welzijnsfonds"). Het is de verwachting dat de netto kosten voor Hulp bij het huishouden en voor hulpmiddelen in 2007 hoger zullen zijn dan begroot. Door incidentele opbrengsten uit de verkoop van rolstoelen is er in 2007 een positief resultaat. Dit positieve resultaat wordt toegevoegd aan het Wmo-fonds.

⁵² Vijf AWBZ-subsidieregelingen (Diensten bij Wonen met Zorg, Coördinatie vrijwillige thuiszorg en mantelzorg, Vorming, training en advies, Besluit bijdrage AWBZ-gemeenten en Collectieve preventie GGZ) en het uitvoeringsbudget.

⁵³ Hieronder vallen ondermeer de peuterspeelzalen, de bibliotheek, sociaal-cultureel werk, jeugd- en jongerenwerk, algemeen maatschappelijk werk.

5.2 Financieel kader 2008 t/m 2011

De gemeente dient er voor te zorgen dat mensen die aanspraak maken op individuele voorzieningen deze ook krijgen. Voor de individuele voorzieningen uit prestatieveld 6 - waar mensen recht op hebben op basis van een indicatie- gaat het om een 'open eind' regeling met financiële risico's voor de gemeente (toename zorgvraag door vergrijzing en vervallen compensatie door het Rijk voor dure woningaanpassingen). Daarnaast dient er een extra impuls te worden gegeven aan de algemene voorzieningen teneinde de sociale samenhang te versterken en te voorkomen dat de druk op individuele voorzieningen te hoog wordt. Hiervoor is in dit plan een samenhangend pakket aan activiteiten opgenomen.

Uitgaven

De voor de Wmo beschikbare middelen dienen voldoende te zijn om zowel de individuele verstrekkingen te kunnen waarborgen als een impuls te geven aan de algemene voorzieningen. In dit beleidsplan zijn activiteiten met budgetten opgenomen die nodig zijn om dit te realiseren. De activiteiten per prestatieveld zijn in het onderstaand overzicht nogmaals weergegeven met hierbij het benodigde budget.

Activiteiten	2008	2009	2010	2011
Prestatieveld 1				
Uitvoeren leefbaarheidonderzoek	€ 10.000	-	€ 10.000	-
Activiteiten o.b.v. leefbaarheidonderzoek	-	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Ontmoetingsactiviteiten voor migranten	€ 5.000	-	-	-
Subsidieregeling buurt- en wijkactiviteiten	-	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Prestatieveld 2				
Nota jeugdbeleid	Middelen in collegeprogramma 2006-2010			
Organiseren jongerenparticipatie	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Versterking jeugd- en jongerenwerk Duivendrecht	welzijnsfonds		€ 40.000	€ 40.000
Ontwikkelen Centrum voor Jeugd en Gezin	-	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Schoolmaatschappelijk werk op basisscholen	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Prestatieveld 3				
Verbreding en verdieping functie Wmo-loket			pm	pm
Publiciteitscampagne Wmo-loket en -wijzer	onderdeel van communicatiebeleid			
Prestatieveld 4				
Aanbod mantelzorgers optimaliseren	Cvtm- en groeimiddelen			
Vrijwilligersteunpunt en -vacaturebank	Bestaand budget welzijn			
Stimuleren vrijwilligerswerk voor jongeren	-	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Verbeteren aanbod hand- en spandiensten	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
Prestatieveld 5				
Uitvoeren onderzoek toegankelijkheid	€ 10.000	-	-	-
Realiseren verbeteringen o.b.v. onderzoek	-	€ 15.000	€ 15.000	-
Prestatievelden 7, 8 en 9				
Voorlichtingsprogramma drugs en alcohol	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Subsidieafspraken met Coherente over Elf91	-	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Algemeen				
Communicatiebeleid	€ 12.500	€ 17.500	€ 17.500	€ 17.500
Totaal	€ 75.500	€ 155.500	€ 205.500	€ 180.500

Op basis van een schatting van de benodigde middelen voor individuele voorzieningen, het instandhouden van het huidige aanbod aan welzijnsvoorzieningen, het uitvoeren van een samenhangend pakket aan nieuwe activiteiten en de daarmee samenhangende capaciteitsuitbreiding is in 2008 een totaalbedrag van € 2,4 mln. nodig volgens onderstaand overzicht.

Uitgaven	2008	2009	2010	2011
Netto kosten Hulp bij het Huishouden	€ 525.000	€ 530.250	€ 535.500	€ 541.000
Diverse kosten (CIZ, SVB, Wmo-wijzer)	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000
Wmo-loket (excl. kosten verbreding loket)	€ 61.000	€ 61.000	€ 61.000	€ 61.000
Versterking backoffice	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000
Diverse subsidieregelingen	€ 16.500	€ 16.500	€ 16.500	€ 16.500
Individuele verstrekkingen	€ 580.000	€ 585.800	€ 591.600	€ 597.500
OLGA, PRG-OA en maatsch.participatie	€ 11.600	€ 11.600	€ 11.600	€ 11.600
Structurele subsidies welzijnsinstellingen	€ 995.262	€ 995.262	€ 995.262	€ 995.262
Speerpunten Wmo-beleidsplan	€ 75.500	€ 155.500	€ 205.500	€ 180.500
Capaciteitsuitbreiding beleid Wmo	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000
Totaal	€ 2.392.862	€ 2.483.912	€ 2.544.962	€ 2.531.362

Alle bedragen prijspeil 2008

Volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau⁵⁴ zal de vraag naar huishoudelijke verzorging in de periode van tussen 2006 en 2030 met 31% groeien. Het feitelijk gebruik via de Wmo van Hulp bij het Huishouden zal naar verwachting lager zijn, omdat een deel van de vraag wordt ingevuld door particuliere hulp. Op basis hiervan is in bovenstaande overzicht een stijging van 1% per jaar over het budget voor Hulp bij het Huishouden opgenomen. Vanwege het feit dat de oorzaken van deze groei –namelijk vergrijzing en extramuralisatie- ook van invloed zijn op de vraag naar individuele verstrekkingen (voormalige Wvg-verstrekkingen) is hier ook een jaarlijkse groei van 1% aangehouden.

Inkomsten

In 2007 bedroeg de integratie-uitkering € 626.375. Aanpassing (o.a. indexatie) van dit bedrag naar het niveau 2008 (conform de informatie van het Rijk) resulteert in een bedrag van € 706.000. Op basis van de objectieve verdeelsleutel⁵⁵ -welke met ingang van 2008 wordt ingevoerd- zal de integratie-uitkering worden verhoogd naar € 1.105.000. Het herverdeeleeffect wordt over drie jaar uitgesmeerd om de gevolgen voor zgn. 'nadeelgemeenten' (gemeenten waarbij de integratie-uitkering op basis van het herverdeeleeffect daalt) te spreiden.

In afwijking van het in maart 2006 genomen besluit aangaande het oormerken van de Wmo-middelen, is in het kader van de opstelling van de begroting 2008 voorgesteld voorsnog slechts 50% van de extra te ontvangen middelen voor de Wmo te oormerken. Dit in afwachting van de eind 2009 geplande evaluatie, die meer inzicht zal moeten verschaffen in het structureel voor de Wmo benodigde budget. Op 8 november 2007 is de gemeenteraad middels vaststelling van de begroting 2008 met dit voorstel akkoord gegaan. Als uitvloeisel daarvan zijn in de (meerjaren)begroting voor de Wmo (excl. individuele verstrekkingen en welzijns subsidies) de volgende budgetten opgenomen: € 772.000 voor 2008, € 839.000 voor 2009 en € 905.000 voor de jaren 2010 en 2011.

⁵⁴ SCP-publicatie *Verklaringsmodel verpleging en verzorging 2007*

⁵⁵ Door Cebeon is een verdeelmodel ontwikkeld dat is gebaseerd op een aantal objectieve kostenfactoren zoals leeftijdsopbouw van de bevolking, huishoudensamenstelling, inkomen, aantal uitkeringsontvangers (met name arbeidsongeschikten) en mate van stedelijkheid (omgevingsadressendichtheid). Achterliggende gedachte is dat deze factoren direct van invloed zijn op de mate waarin een beroep zal worden gedaan op voorzieningen en dus voor de gemeentelijke uitgaven.

Het totaal beschikbare budget, zoals dat in de begroting 2008 is verwerkt, ziet er als volgt uit:

Beschikbare budgetten (afgerond)	2008	2009	2010	2011
Geormerkte deel integratie-uitkering	€ 772.000	€ 839.000	€ 905.000	€ 905.000
Individuele verstrekkingen	€ 560.000	€ 560.000	€ 560.000	€ 560.000
Welzijnssubsidies	€ 995.000	€ 995.000	€ 995.000	€ 995.000
Totaal budgetten	€ 2.327.000	€ 2.394.000	€ 2.460.000	€ 2.460.000

Alle bedragen prijspeil 2008

Indien de beschikbare budgetten worden afgezet tegenover de benodigde budgetten levert dit het volgende overzicht op:

	2008	2009	2010	2011
Benodigd budget (afgerond)	€ 2.393.000	€ 2.484.000	€ 2.545.000	€ 2.531.000
Beschikbaar volgens begroting 2008	€ 2.327.000	€ 2.394.000	€ 2.460.000	€ 2.460.000
Nog te dekken	€ 66.000	€ 90.000	€ 85.000	€ 71.000

Voor het niet in de begroting 2008 opgenomen bedrag van € 66.000 zal een krediet aangevraagd moeten worden. Afsproken is om voor wat de dekking van de nog resterende bedragen betreft een knip aan te brengen op het moment dat de evaluatie heeft plaatsgevonden. De nog beschikbaar te stellen bedragen in 2008 en 2009 zullen worden gedekt uit de reserve Wmo-fonds, terwijl de bedragen in de jaren 2010 en 2011 van respectievelijk € 85.000 en € 71.000 ten laste gebracht zullen worden van de algemene middelen. De meerjarenbegroting 2008-2011 geeft aan dat die ruimte ruimschoots aanwezig is.

Van een aanzienlijk aantal onderdelen van dit beleidsplan zijn de financiële consequenties nog niet duidelijk. Met name geldt dat voor de financiële aspecten van de individuele verstrekkingen, de hulp bij het huishouden en de te ontvangen eigen bijdragen, maar ook is bijvoorbeeld nog onzeker of er een rijksbijdrage verwacht kan worden voor de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Deze onzekerheid met betrekking tot de financiële aspecten van de Wmo is één van de redenen geweest om 50% van het herverdelingseffect niet te oormerken in afwachting van de geplande evaluatie eind 2009. In dat verband is afgesproken dat het niet geormerkte deel van het Wmo-budget beschikbaar blijft voor het geval dat het door de gemeenteraad geaccordeerde beleid dat zal vereisen. Dit houdt in dat de dekking van de in dit beleidsplan opgenomen uitgaven volledig gewaarborgd is.

Bijlage 1. Evaluatie welzijnsbeleid periode 2001 t/m 2007

Het welzijnsbeleid voor de periode 2001 t/m 2005 is vastgelegd in het welzijnsplan 2001-2005, genaamd *Nieuwe Impulsen*. Besloten is om het welzijnsbeleid te integreren in het –in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning op te stellen- vierjarig beleidsplan. Speerpunten in het welzijnsplan 2001-2005 zijn:

- a) Versterking vrijwilligersbeleid
- b) Versterking jeugd- en jongerenwerk
- c) Uitbreiding capaciteit kinderopvang
- d) Uitbreiding bibliotheek
- e) Bevorderen maatschappelijke participatie minima
- f) Project "Wonen, welzijn en zorg in Ouder-Amstel"

a) Versterking vrijwilligersbeleid

Voor het opzetten van een nieuw vrijwilligersbeleid, dat gericht is op het ontwikkelen van voldoende bestuurskader én het werven en behouden van voldoende vrijwilligers is vanaf 2002 een structureel budget beschikbaar van € 6.807. Daarnaast is in de begroting vanaf 2003 een structureel bedrag van € 45.378 opgenomen voor de samenwerking tussen de drie welzijnsinstellingen, te weten: de Stichting Samenlevingsopbouw Ouderkerk aan de Amstel, de Stichting Dienstverlening aan Ouderen in Ouder-Amstel en de Stichting Dorpsraad Duivendrecht. Doel van de samenwerking tussen deze drie instellingen het versterken van het welzijnswerk en het bieden van ondersteuning aan kleinere vrijwilligersorganisaties.

In 2005 is besloten de samenwerking tussen SSO, Dorpsraad en SDO vorm te geven via een bestuurlijk platform. Onder verantwoordelijkheid van het Bestuurlijk Welzijns Platform Ouder-Amstel is in 2005 het digitale vrijwilligerssteunpunt met digitale vacaturebank operationeel geworden. Daarnaast heeft het bestuurlijk platform de organisatie van het deskundigheidsbevorderingsprogramma voor vrijwilligers overgenomen van de gemeente. Per 1 januari 2007 zijn de drie instellingen gefuseerd tot één brede welzijnsinstelling: de Stichting Coherente. Doel van de fusie is het bundelen van bestaande krachten zodat er nog meer kwaliteit in het welzijnswerk kan worden geboden en nieuwe taken in het kader van de Wet maatschappelijk ondersteuning door de nieuwe organisatie uitgevoerd kunnen worden. De genoemde activiteiten van het bestuurlijk platform worden gecontinueerd onder verantwoordelijkheid van de Stichting Coherente en gefinancierd uit het voor de samenwerking beschikbare budget. In de periode 2003 t/m 2005 zijn voor de organisatie van cursussen en workshops voor vrijwilligers tevens rijksmiddelen in het kader van de Tijdelijk Stimuleringsregeling Vrijwilligerswerk (TSV) ingezet.

Het budget vrijwilligersbeleid (€ 7.699 in 2007) is beschikbaar voor het organiseren van een feest voor de vrijwilligers. In 2005 heeft dit feest voor het eerst plaatsgevonden. Deze activiteit wordt georganiseerd door de Stichting De Vrijwilliger. Afgesproken is met de Stichting De Vrijwilliger dat zij eenmaal per jaar een Feest voor de Vrijwilliger organiseren en dat deze activiteit na drie jaar zal worden geëvalueerd en afspraken worden gemaakt over eventuele voortzetting en beschikbare budget.

Bereikte resultaten in de periode 2001 t/m 2007
Fusie lokale welzijnsinstellingen tot één brede welzijnsinstelling
Ontwikkeling digitaal vrijwilligerssteunpunt incl. vrijwilligersvacaturebank
Deskundigheidsbevorderingsprogramma (cursussen en workshops) voor vrijwilligers
Positieve aandacht voor vrijwilligerswerk d.m.v. een jaarlijks vrijwilligersfeest

b) Versterking jeugd- en jongerenwerk

De gemeente wil de deelname aan culturele, recreatieve, educatieve en sportieve activiteiten door jongeren tot 23 jaar stimuleren door het creëren van laagdrempelige voorzieningen. De hiervoor benodigde middelen moeten worden vrijgemaakt door het invoeren van kostendekkende tarieven voor cursussen voor volwassenen. De SSO heeft vanaf 2002 de cursustarieven voor volwassenen verhoogd. De hiermee gegenereerde opbrengsten zijn ingezet om een breder en laagdrempelig cursusaanbod voor jeugdigen te organiseren. In 2004 heeft ook de Dorpsraad haar tarieven verhoogd richting kostendekkende tarieven. De afspraak was om in de periode tot en met 2007 de tarieven stapsgewijs te verhogen naar een kostendekkend niveau. Tevens is afgesproken dat het proces van invoering van kostendekkende tarieven voor volwassenen niet mag leiden tot vraaguitval. Vanaf 2004 constateren zowel de SSO als de Dorpsraad een afnemende belangstelling voor cursussen. De SSO en de Dorpsraad hebben vanaf het cursusseizoen 2005-2006 geen verdere tariefsverhoging bovenop de trendmatige aanpassingen doorgevoerd.

Met de Stichting Muziekcollectief is overeengekomen dat vanaf het cursusjaar 2004/2005 in drie jaar tijd het verschil tussen de huidige tarieven voor volwassenen en de werkelijke kostprijs met 70% zal worden teruggebracht. De vrijgekomen middelen heeft het Muziekcollectief ingezet ten behoeve van jeugdactiviteiten.

Eén van de speerpunten in het welzijnsplan 2001-2005 is het uitvoeren van een behoefteonderzoek bij jongeren in Duivendrecht in samenwerking met de Jeugdraad Duivendrecht. Doel van het behoefteonderzoek is het gestructureerd en planmatig in kaart brengen van de specifieke wensen en behoeften van jongeren. In het eerste kwartaal 2005 is het behoefteonderzoek uitgevoerd middels het houden van een enquête (via internet en papieren vragenlijst) en panelgesprekken met kinderen en jongeren van 6 t/m 20 jaar. Op basis hiervan heeft Primo nh een rapport opgesteld waarin de resultaten van het onderzoek zijn weergegeven en conclusies en aanbevelingen worden gedaan voor een adequaat aanbod voor kinderen en jongeren in Duivendrecht. De commissie burger en bestuur heeft de aanbevelingen uit het Primo-rapport overgenomen. Eind 2005 heeft de gemeente het bestuurlijk platform gevraagd een advies uit te brengen over de opzet en organisatie van het jeugd- en jongerenwerk in Duivendrecht rekening houdend met de conclusies en aanbevelingen uit het in 2005 n.a.v. het behoefteonderzoek onder kinderen en jongeren van 6 t/m 20 jaar uitgebrachte rapport van Primo. Het bestuurlijk platform heeft aan dit verzoek gehoor gegeven en heeft binnen het bestuurlijk platform de regierol gedelegeerd naar de Dorpsraad. Begin 2006 is onder voorzitterschap van de Dorpsraad een projectgroep geformeerd waarin vertegenwoordigers van de Dorpsraad Duivendrecht, de SSO, CTO'70, de gemeente en de Jeugdraad zitten. Het bestuurlijk platform heeft in oktober 2006 advies uitgebracht over: het toekomstige organisatiemodel en positie van de Jeugdraad, het gewenste activiteiten aanbod, de aanpassing gebouw en buitenspeelruimte en de benodigde capaciteit. Het college en de commissie burger en bestuur hebben op hoofdlijnen ingestemd met het advies. Afgesproken is in 2007 een professionele kracht aan te trekken. Deze professionele kracht zal zolang er nog geen geschikte accommodatie is als kwartiermaker fungeren. Voor wat betreft het renovatieplan voor de Meidoorn is afgesproken een nader onderzoek uit te voeren naar een zo efficiënt mogelijk gebruik van het gebouw als kostendrager voor de verbouwing.

Bereikte resultaten in de periode 2001 t/m 2007
Extra activiteiten voor jeugd met vrijgekomen middelen kostendekkende tarieven
Breed en gevarieerd aanbod voor jongeren van 10 t/m 20 jaar in Ouderkerk
Behoeftteonderzoek onder kinderen en jongeren van 6 t/m 20 jaar in Duivendrecht
Aanstelling jongerenwerker als 'kwartiermaker' in Duivendrecht vanaf 1 februari 2007

c) **Uitbreiding capaciteit kinderopvang**

Door realisatie van een nieuwe accommodatie voor Villa Kakelbont aan de Polderweg en voor KID in het voormalige kruisgebouw bij het Dorpshuis in Duivendrecht is de capaciteit voor naschoolse opvang vanaf 2003 uitgebreid van 3 naar 5 groepen. De kosten van de uitbreidingen zijn ten laste gebracht van de stimuleringsgelden kinderopvang die de gemeente van het Rijk heeft ontvangen.

In de periode 2003 t/m 2006 heeft ook uitbreiding van Beertje aan de Amstel, het kinderdagverblijf van Catalpa in Ouderkerk aan de Amstel, plaatsgevonden van vier groepen kinderdagopvang naar acht groepen kinderdagopvang door het plaatsen van semi-permanente units nabij de huidige locatie aan de Wethouder Koolhaasweg en twee groepen naschoolse opvang in de Nea-clubaccommodatie.

Ook de Capriool, het kinderdagverblijf van Catalpa in Duivendrecht, is in 2003 gestart met één groep naschoolse opvang naast de zeven groepen kinderdagopvang in de nog beschikbare ruimte op de locatie aan de Kruidenomgang in Duivendrecht.

Met de inwerkingtreding van de Wet kinderopvang per 1 januari 2005 is de gemeente niet langer verantwoordelijk voor het aanbod en daarmee niet langer verantwoordelijk voor de subsidiëring van de kinderopvang, met uitzondering van een aantal in de wet gedefinieerde doelgroepen. Wel is de gemeente verantwoordelijke voor de controle en handhaving van de kwaliteit van kinderopvanginstellingen.

Bereikte resultaten in de periode 2001 t/m 2007
Uitbreiding naschoolse opvang (4 t/m 12 jaar) van 3 naar 8 groepen
Uitbreiding kinderdagopvang (0 t/m 3 jaar) van 11 naar 15

d) **Uitbreiding bibliotheek**

Om meer inhoud te geven aan de bibliotheek, als basisvoorziening voor educatie en voorlichting voor alle inwoners van de gemeente, zijn in 2002 de openingsuren van de bibliotheek in Ouderkerk aan de Amstel op een zelfde peil gebracht als in Duivendrecht, te weten 19 uur per week. Om diezelfde reden is er extra budget toegevoegd voor het op peil brengen en houden van de boekenvoorraad door de vervangingsnorm (8% in 2002) te verhogen. Voor het realiseren van deze speerpunten is vanaf 2002 een extra structureel budget voor de bibliotheek van € 38.571 ten laste van het onderdeel nieuw beleid opgenomen.

Bereikte resultaten in de periode 2001 t/m 2007
Uitbreiding openingstijden bibliotheek Ouderkerk naar 19 uur per week
Verhoging vervangingsnorm Bibliotheek van 8% naar 12%

e) **Bevorderen maatschappelijke participatie minima**

Een financiële tegemoetkoming aan mensen met een laag inkomen voor deelname aan sociaal-culturele en educatieve activiteiten. Door de invoering van de Wet werk en bijstand mag de gemeente geen inkomensbeleid meer voeren en is het niet meer mogelijk een financiële tegemoetkoming te verstrekken. Het bevorderen van deelname aan sociaal-culturele en sportieve activiteiten door bepaalde doelgroepen zal zowel in het Wmo-plan als in het minimabeleid aandacht krijgen.

Bereikte resultaten in de periode 2001 t/m 2007
Met de invoering van de Wet werk en bijstand is dit niet meer mogelijk

f) Project Wonen, welzijn en zorg in Ouder-Amstel

In 2004 is in Ouder-Amstel het project "Wonen, welzijn en zorg in Ouder-Amstel" van start gegaan. De betrokken partijen hebben een convenant met bijbehorend uitvoeringsprogramma afgesloten. In het uitvoeringsprogramma zijn afspraken vastgelegd over het realiseren van een samenhangend aanbod aan voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn en zorg (Wwz) in de dorpskernen Ouderkerk aan de Amstel en Duivendrecht. Hiermee wordt ingespeeld op de toenemende 'vergrijzing' en de behoefte van mensen om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen. In 2005 is het Preventief Huisbezoek voor Ouderen opgestart en is het deelproject Lokale mantelzorgondersteuning uitgevoerd. In 2006 is het seniorenrestaurant in het nieuwe Dienstencentrum van start gegaan en is begonnen met de voorbereidingen voor het activerend huisbezoek. Tevens heeft de d' Oude School een opknopbeurt gekregen om de uitstraling en functionaliteit te verbeteren en het inloop- en ontmoetingsaanbod in Duivendrecht te versterken.

Tenslotte zijn er binnen het kader van het project afspraken gemaakt met de Woningstichting Ouder-Amstel over het realiseren van levensloopbestendige woningen, zorgwoningen en het opplussen van bestaande woningen.

Bereikte resultaten op basis van Wwz-project	
1.	Meer geschikte woningen voor ouderen en gehandicapten
2.	Toewijzing van gelabelde woningen aan de doelgroep.
3.	Uitvoering preventief huisbezoek voor ouderen
4.	Seniorenrestaurant in Dienstencentrum Ouderkerk
5.	Verbeterde inloopfunctie in dienstencentrum in Ouderkerk aan de Amstel
6.	Opknopbeurt d' Oude School Duivendrecht tot semi-wijksteunpunt
7.	Ontspanningsmiddagen voor mantelzorgers in Ouderkerk en Duivendrecht

Bijlage 2: Demografische ontwikkeling en sociaal-economische trends

De belangrijkste demografische en sociaal-economische trends

Groei, huishoudenverdunding, vergrijzing en verkleuring zijn de vier trefwoorden waarmee de Nederlandse bevolkingsontwikkeling het beste kan worden gekenschetst. De Nederlandse bevolking zal de komende dertig jaar nog licht toenemen, tot circa 17 miljoen. De vergrijzing zal, vooral door gestegen overlevingskansen, sterker zijn dan eerder werd aangenomen. In 2038 zal deze vergrijzing een hoogtepunt bereiken. Een kwart van de bevolking is dan 65 jaar of ouder.

Bevolkingsgroei

Nederland kent al geruime tijd een gestaag groeiende bevolking. In de periode 1995-2005 is de bevolking gestegen van 15,45 miljoen naar 16,36 miljoen (ongeveer 91.000 personen per jaar). In de afgelopen jaren is de groei van de Nederlandse bevolking echter sterk teruggelopen en zal in enkele provincies zelfs een bevolkingskrimp plaatsvinden. In Ouder-Amstel is in 2006 ook sprake van een bevolkingsgroei van -26 (-2,0‰) en dus van een zgn. bevolkingskrimp. De bevolkingsgroei in 2006 was de laagste sinds 1900. In de eerste helft van 2007 is het aantal inwoners van Nederland echter weer toegenomen. Deze toename wordt veroorzaakt door een afname van de emigratie en de toename van de immigratie.⁵⁶

Ouder-Amstel op basis van landelijke cijfers			2006	2012	2022	2032	2042	2050
Bevolkingsomvang			13.142	13.273	13.521	13.675	13.623	13.514
Leef- tijds- groepen	0 tot 20 jaar	abs	3.199	3.057	2.843	2.818	2.855	2.837
	20 tot 65 jaar		8.068	7.950	7.630	7.187	7.030	7.203
	65 jaar en ouder		1.450	2.135	2.669	3.136	3.257	3.102
	0 tot 20 jaar	%	24,3	23,3	21,6	21,4	21,7	21,6
	20 tot 65 jaar		61,4	60,5	58,1	54,7	53,5	54,8
	65 jaar en ouder		11,0	16,2	20,3	23,9	24,8	23,6
Demografische druk ⁵⁷			62,9	65,3	72,2	82,8	86,9	82,4
Levensverwachting mannen			76,90	78,54	79,69	80,36	81,01	81,49
Levensverwachting vrouwen			81,22	82,03	82,64	83,23	83,77	84,19

Huishoudenverdunding

Het aantal huishoudens is de afgelopen jaren sterk gegroeid en zal tussen 2006 en 2035 verder toenemen van 7,2 miljoen tot 8,1 miljoen. De toename tot medio jaren dertig hangt voor een deel samen met de bevolkingsgroei, maar ook met de sterke groei van het aantal eenpersoonshuishoudens. Dit is voor een groot deel te verklaren door de veranderende leeftijdsopbouw: er komen meer 65-plussers die relatief vaak alleen komen te wonen. Daarnaast is er ook bij de jongere leeftijdsgroepen een verdere toename van het aantal eenpersoonshuishoudens te verwachten. Het aantal huishoudens neemt al jaren sterker toe dan de bevolking. Dit houdt in dat het gemiddelde huishouden uit steeds minder personen zal bestaan, een trend die ook wel wordt aangeduid met huishoudenverdunding. Er zijn meer alleenstaanden en eenoudergezinnen gekomen, natuur-

⁵⁶ Bron: CBS. Het CBS stelt statistieken over de bevolkingsgroei samen op basis van informatie uit de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA) van alle Nederlandse gemeenten. De bevolkingsgroei bestaat uit vier componenten: geboorte, sterfte, immigratie en emigratie.

⁵⁷ Verhouding tussen het aantal 65 plussers en 0 tot 20 jarigen ten opzichte van de 20 tot 65 jarigen. Deze verhouding geeft een indruk van de druk van het niet-werkende deel van de bevolking op het werkende deel van de bevolking.

lijk vanwege de vergrijzing, maar vooral als gevolg van relatieontbinding. Daarnaast stijgt het aandeel paren zonder kinderen en daalt het aandeel paren met kinderen. Deze huishoudenverdunding werkt per saldo nadelig uit op de welvaartsontwikkeling van de huishoudens, omdat de schaalnadelen de -voordelen overtreffen.

Vergrijzing

De bevolking van Nederland is geleidelijk aan het vergrijzen. Vergrijzing houdt in dat zowel het absolute aantal ouderen als het aandeel ouderen in de totale bevolking toeneemt. Op 1 januari 2005 telde Nederland 2,3 miljoen ouderen (personen van 65 jaar en ouder). Dit komt overeen met 14% van de totale bevolking. Van alle 65-plussers is 25% 80 jaar en ouder. Van alle 65-plussers is in 2005 ruim 0,9 miljoen man en 1,3 miljoen vrouw. Onder de 80-plussers is zelfs ongeveer 70% vrouw. De oudere bevolking is dus ongelijkmatig samengesteld naar geslacht: hoe hoger de leeftijd, hoe groter het aandeel vrouwen. Het aantal ouderen zal de komende decennia sterk blijven toenemen. Nederland telt in 2050 naar verwachting ruim vier miljoen 65-plussers tegenover twee miljoen in 2006. Dit is een verdubbeling, terwijl de totale bevolking slechts licht groeit. Het percentage 80-plussers stijgt van 3% in 2006 naar bijna 8% in 2050 (CBS). Oorzaken zijn de stijging van de levensverwachting, en het op leeftijd komen van de naoorlogse 'baby boom' (1946-1970). Door dit laatste zal na 2010 het aantal ouderen nog sterker stijgen dan daarvoor. De vergrijzingproblematiek is voor de samenleving van groot belang als het gaat om de kosten van de gezondheidszorg. In dit kader is in het bijzonder de ontwikkeling van het aantal hoogbejaarden van belang.

Grijze en groene druk

Grijze druk is een demografisch begrip dat de verhouding aangeeft tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder en het aantal personen in de zogenaamde 'productieve leeftijdsgroep' van 20-64 jaar. De grijze druk speelt een belangrijke rol bij de betaalbaarheid van het sociale verzekeringsstelsel en het onderwijs. Gemiddeld is in Nederland de grijze druk 23%. In Ouder-Amstel is de grijze druk anno 2006 26%. Tussen 2010 en 2040 stijgt het percentage 65-plussers als aandeel van de 20-64 jarigen van rond 25 naar bijna 45.

De druk van de 0-19-jarigen blijft in de toekomst vrijwel constant met rond 40 procent. In Ouder-Amstel is de groene druk anno 2006 41%. De totale druk van zowel 0-19-jarigen als 65-plussers stijgt van rond 60 procent nu tot rond 85 procent in 2040 (CBS).

Prognose van de demografische druk, 2005-2015

	2005	2007	2009	2011	2013	2015
groene druk	39,8	39,6	39,4	38,9	38,8	38,7
grijze druk	22,8	23,4	24,2	25,1	27,3	29,0
totale druk	62,6	63,0	63,5	64,0	66,2	67,6

Groene druk: De verhouding van het aantal 0-19-jarigen tot het aantal 20-64-jarigen.

Grijze druk: De verhouding van het aantal 65-plussers tot het aantal 20-64-jarigen.

Bron: CBS (StatLine)

Verkleuring

De bevolking vergrijst niet alleen, maar verkleurt ook. Het aandeel niet-westerse allochtonen nam toe van 7,3% in 1995 tot 10,3% in 2005. Dit betreft niet een absolute groei, maar een relatieve groei (doordat de groei van autochtonen en westerse allochtonen sterker is afgenomen dan de groei van niet-westerse allochtonen). Op 1 januari 2006 werd 10,5% van de Nederlandse bevolking tot de niet-westerse allochtonen gerekend. In Ouder-Amstel bedraagt het percentage niet-westerse allochtonen 8,3%. Van de in totaal

1.095 niet-westerse allochtonen in Ouder-Amstel is de grootste groep (476) afkomstig uit Suriname, de Nederlandse Antillen en Aruba.

Demografische kerncijfers Ouder-Amstel

Demografische kerncijfers Ouder-Amstel volgens CBS ⁵⁸	
Totaal aantal inwoners	13.142
0-19 jaar	3.254
20-29 jaar	1.024
30-39 jaar	1.826
40-49 jaar	2.180
50-64 jaar	2.784
65-79 jaar	1.473
80 jaar en ouder	601
65 jaar of ouder in % van totale bevolking	15,8%
Mannen in % van totale bevolking	48,6%
Vrouwen in % van totale bevolking	51,4%
Aantal levendgeborenen	159 (12,1‰)
Aantal overledenen	120 (9,1‰)
Geboorteoverschot	39
Aantal vestigingen	650 (49,4‰)
Aantal vestigingen uit buitenland	60
Aantal vertrek	728 (55,3)
Aantal vertrek naar buitenland	90
Vestigingsoverschot	-78
Saldo overige correcties	13
Totale bevolkingsgroei	-26 (-2,0‰)
Nieuwbouw	31
Aantal huishoudens	5.656
Aantal eenpersoonshuishoudens (% van totaal aantal huishoudens)	1.918 (33,9%)
Gemiddeld aantal personen per huishouden	2,29
Allochtonen totaal	2.514
Allochtonen westers	1.419
Allochtonen niet-westers	1.095
Woningvoorraad	5.672
Bevolkingsdichtheid per km ² land	545
Stedelijkheid	3
Omgevingsadressendichtheid	1.199
Oppervlakte in km ²	25,81
Oppervlakte in km ² waarvan land	24,12
Oppervlakte in km ² waarvan binnenwater	1,69
Aantal lage inkomen	371
Aantal werkzoekende zonder baan	242
Aantal huishoudens met een WWB-uitkering per 31-12-2006	95
Gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden	€ 34.800

⁵⁸ Volgens Demografische kerncijfers per gemeente 2006 van CBS

Doelgroep WMO

In principe heeft de Wmo betrekking op alle inwoners van Nederland. Voor een aantal doelgroepen wordt in de Wmo geconstateerd dat er extra ondersteuning nodig zal zijn bij het zelfstandig kunnen wonen en bij het deelnemen aan het maatschappelijke verkeer: mensen met een lichamelijke beperking, mensen met een verstandelijke beperking, mensen met een psychische beperking en ouderen met functiebeperking(en).

Verder worden jeugdigen en/of hun ouders genoemd die problemen hebben met opgroeien of opvoeden. Tot slot is de categorie die te maken heeft met huiselijk geweld (veelal vrouwen), dakloosheid en/of verslaving. Deze doelgroepen kunnen worden ondergebracht in onderstaande klantprofielen. Daarachter is het totale aantal cliënt per klantprofiel aangegeven, terwijl in de laatste kolom het aantal personen van 65 jaar en ouder daarvan is aangegeven⁵⁹.

Doelgroepen WMO	totaal	%	Waarvan 65-plus
Personen met lichamelijke beperking	1.500.000	9,2%	730.000
Personen met chronisch psychische problemen	172.000	0,7%	100.000
Personen met een verstandelijke beperking	25.000	0,7%	4.000
Personen met psychosociale of materiële problemen	500.000	3,1%	50.000
Personen met lichte opvoed- en opgroei-problemen	525.000	3,2%	
Personen betrokken bij huiselijk geweld	500.000	3,1%	
Personen met meervoudige problematiek	100.000	0,6%	
Totaal aantal kwetsbare personen	3.322.000		884.000
Totaal aantal inwoners Nederland	16.300.000		2.200.000
Percentage kwetsbare personen	20%		40%

Het verkrijgen van gegevens over de mate van zelfredzaamheid en/of participatie is moeilijk. Dat komt enerzijds door de veelvoud aan onderwerpen, die bepalend hiervoor zijn. Denk hierbij aan de mate van werkloosheid, arbeidsongeschiktheid, schuldenproblematiek, inkomen en bezit, criminaliteit en geweld, dakloosheid, verslaving, suïcidaliteit, huisuitzettingen, deelname aan het verenigingsleven, aan sport en aan mantelzorg en vrijwilligerswerk, migratie in en uit de gemeente en tussen wijken en het gebruik van voorzieningen. Al deze onderwerpen bepalen de mate aan de mogelijkheden van de individuele burger om mee te kunnen doen aan de samenleving.

⁵⁹ NIZW, SGB0, Handreiking ketensamenwerking in de Wmo (gereedschapskist) (2005)